

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 5 Δεκεμβρίου 2022
(OR. en)

15648/22

VISA 200
COEST 883
COWEB 174
MIGR 400
FRONT 456
ASIM 105
COMIX 596

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	5 Δεκεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
αριθ. προηγ. εγγρ.:	11156/21
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 715 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 715 final.

συνημμ.: COM(2022) 715 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 5.12.2022
COM(2022) 715 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ
ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΘΕΩΡΗΣΗΣ**

{SWD(2022) 405 final}

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	2
I. Αλβανία	3
II. Βοσνία και Ερζεγοβίνη	10
III. Μαυροβούνιο	15
IV. Βόρεια Μακεδονία	22
V. Σερβία	27
VI. Γεωργία	34
VII. Δημοκρατία της Μολδαβίας.....	40
VIII. Ουκρανία	46
Συμπεράσματα	54

Εισαγωγή

Η ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρό εργαλείο για τη διευκόλυνση των διαπροσωπικών επαφών και τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων στα Δυτικά Βαλκάνια και στις χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης στους τομείς της δικαιοσύνης, της ασφάλειας και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Το άρθρο 8 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις θεωρήσεις¹ απαιτεί από την Επιτροπή να διασφαλίζει την κατάλληλη παρακολούθηση της συνεχούς εκπλήρωσης των απαιτήσεων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης από τις χώρες των οποίων οι υπήκοοι απέκτησαν πρόσβαση χωρίς θεώρηση στην ΕΕ μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του διαλόγου για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων. Για τον σκοπό αυτόν, από το 2017 η Επιτροπή έχει εκδώσει τέσσερις εκθέσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης², οι οποίες καλύπτουν τις χώρες που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης στα Δυτικά Βαλκάνια (Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία και Σερβία) και στην Ανατολική Εταιρική Σχέση (Γεωργία, Μολδαβία και Ουκρανία).

Όσον αφορά τους απαλλαγμένους από την υποχρέωση θεώρησης εταίρους στα Δυτικά Βαλκάνια και στη Μολδαβία, οι υπήκοοι των οποίων δεν χρειάζονταν θεώρηση για να ταξιδέψουν (μη υποκείμενοι σε υποχρέωση θεώρησης) για περισσότερα από 7 έτη, η παρούσα έκθεση επικεντρώνεται στη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις στις προηγούμενες εκθέσεις της Επιτροπής και δεν παρέχει πλέον όλες τις λεπτομέρειες σχετικά με τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων. Οι πτυχές που σχετίζονται με τα κριτήρια αξιολόγησης για τις απαλλαγμένες από την υποχρέωση θεώρησης χώρες των Δυτικών Βαλκανίων εξακολουθούν να αξιολογούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης, σύμφωνα με το κεφάλαιο 23, Δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα, και το κεφάλαιο 24, Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις, και αναφέρονται στην ετήσια δέσμη μέτρων της Επιτροπής για τη διεύρυνση³. Για τη Γεωργία και την Ουκρανία, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα μετακινήσεων χωρίς την υποχρέωση θεώρησης για διάστημα λιγότερο από 7 χρόνια, η έκθεση αξιολογεί επίσης τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων.

Η παρούσα πέμπτη έκθεση αξιολογεί τις δράσεις που αναλήφθηκαν το 2021 (όσον αφορά τη μετανάστευση, το άσυλο, την επανεισδοχή, τη δικαστική συνεργασία, τη δημόσια τάξη και την ασφάλεια), με επικαιροποιήσεις για το 2022, όπου κρίνεται σκόπιμο προκειμένου να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις συστάσεις. Αναφέρεται επίσης στην επιχειρησιακή συνεργασία με την ΕΕ και με κράτη μέλη⁴ και περιλαμβάνει επισκόπηση των μεταναστευτικών τάσεων⁵ αποτυπώνοντας τα

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1806 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 39).

² COM(2017) 815 final (πρώτη έκθεση)· COM(2018) 856 final (δεύτερη έκθεση)· COM(2020) 325 final (τρίτη έκθεση)· COM(2021) 602 final (τέταρτη έκθεση).

³ Η δέσμη μέτρων 2022 εγκρίθηκε στις 12 Οκτωβρίου 2022.

⁴ Για την παρούσα έκθεση, ο όρος «κράτη μέλη» αναφέρεται στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1806 (στο εξής: κανονισμός για τις θεωρήσεις), δηλαδή όλα τα σημερινά κράτη μέλη (πλην της Ιρλανδίας) και οι συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν.

⁵ Ενώ τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων σχετικά με τη μετανάστευση περιορίζονται στη διαχείριση των μεταναστευτικών πολιτικών από τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες, η ενότητα για τις μεταναστευτικές τάσεις αντικατοπτρίζει την αντικανονική μετανάστευση προς τα κράτη μέλη, τις αρνήσεις

στοιχεία της Eurostat για το στατιστικό έτος 2021, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών σε σύγκριση με το 2020.

Στην έκθεση αξιοποιήθηκαν συνεισφορές από όλες τις καλυπτόμενες χώρες, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, τις αρμόδιες υπηρεσίες δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων της ΕΕ⁶ και τα κράτη μέλη. Συνοδεύεται επίσης από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, το οποίο παρέχει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί από τις χώρες-εταίρους σε συνεργασία με την ΕΕ και σε διμερές επίπεδο με τα κράτη μέλη.

I. Αλβανία

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1. Δράσεις στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής

Το 2021 η Αλβανία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα στους τομείς της διαχείρισης των συνόρων, της μετανάστευσης και του ασύλου. Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με την Αλβανία στους τομείς της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων, καθώς και των επιστροφών και της συμμόρφωσης με τους όρους της συμφωνίας επανεισδοχής της ΕΕ. Λόγος για την καλή αυτή συνεργασία έγινε επίσης στη μεικτή επιτροπή επανεισδοχής που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2022.

Το 2021 η Αλβανία συνεργάστηκε με τα ακόλουθα κράτη μέλη στους τομείς της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων: Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Κροατία και Κάτω Χώρες. Η Αλβανία διατηρεί στενή συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και, το 2021 ήταν η πρώτη χώρα που συμμετείχε σε επιχείρηση επιστροφής υπό την ηγεσία του Frontex. Στη χώρα βρίσκεται ένας αξιωματικός-σύνδεσμος του Frontex. Μέχρι τα τέλη του 2022 εξακολουθεί να εφαρμόζεται ένας χάρτης πορείας για τη συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο⁷.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Συνέχιση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από αβάσιμες αιτήσεις ασύλου από Αλβανούς υπηκόους.

Η Αλβανία εξακολουθεί να λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από πολίτες της, ενισχύοντας τη συνεργασία της και την

εισόδου που εκδίδονται από τα κράτη μέλη και τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται στα κράτη μέλη από υπηκόους των χωρών που καλύπτονται από την έκθεση.

⁶ Τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol). Η συμβολή της Europol βασίζεται σε στοιχεία που παρείχαν τα κράτη μέλη και οι χώρες-εταίροι για τη δημοσίευση του 2021 της Europol με τίτλο «European Union serious and organised crime threat assessment, A corrupting influence: the infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime» (Αξιολόγηση απειλών σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μια διαφθείρουσα επιρροή: Η διάβρωση και η υπονόμευση της ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας από το οργανωμένο έγκλημα), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

⁷ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) κατά τον χρόνο της υπογραφής.

ανταλλαγή πληροφοριών με τα κράτη μέλη, ιδίως με εκείνα που πλήττονται περισσότερο από το ζήτημα αυτό. Σε αυτά περιλαμβάνονται η συνεργασία για την υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την πρόληψη καταχρήσεων του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και η εντατικοποίηση των επιχειρήσεων επιστροφής με τον Frontex και κράτη μέλη, όπως το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία. Επιπλέον, βρίσκεται σε εξέλιξη η εφαρμογή δύο σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ασυνόδευτων Αλβανών ανηλίκων στην Ιταλία και των Αλβανών αιτούντων άσυλο στη Γαλλία.

Η κρατική αστυνομία της Αλβανίας εξακολουθεί να εφαρμόζει μέτρα για την ενίσχυση των ελέγχων εξόδου και των ελέγχων σε ανηλίκους που ταξιδεύουν στο εξωτερικό και για τον σκοπό αυτόν έχουν διανεμηθεί φυλλάδια στα σημεία συνοριακής διέλευσης.

β) Ενίσχυση της συμμετοχής στις δραστηριότητες διευκόλυνσης του επιχειρησιακού σχεδίου δράσης για την παράνομη μετανάστευση της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT).

Το 2021 η Αλβανία συμμετείχε σε πολλές ημέρες κοινής δράσης που διοργανώθηκαν από το πρόγραμμα της EMPACT και επικεντρώνονταν στην αντικανονική μετανάστευση, και ιδίως: i) στην αντικανονική μετανάστευση σε σημεία διέλευσης των συνόρων· ii) στα πράσινα και μπλε σύνορα· iii) στη διευκόλυνση της αντικανονικής μετανάστευσης, της εμπορίας ανθρώπων και της πλαστογράφησης εγγράφων· iv) στη χρήση των βάσεων δεδομένων της Ιντερπόλ για τον εντοπισμό αντικανονικών μεταναστών για τους οποίους υπάρχουν υπόνοιες ότι είναι αλλοδαποί τρομοκράτες μαχητές και για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, την επαιτεία και τη συμμετοχή σε εγκληματικές δραστηριότητες. Τον Απρίλιο του 2020 διορίστηκε επίσης εθνικός συντονιστής για την EMPACT.

γ) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Το Υπουργείο Εσωτερικών της Αλβανίας συνεργάστηκε στενά με οργανισμούς της ΕΕ, όπως ο Frontex και η Ευρωπόλ, τα κράτη μέλη και τους εθνικούς αναπτυξιακούς οργανισμούς τους, καθώς και με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΔΟΜ, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και ο ΟΑΣΕ, για την υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης, την προώθηση της οικειοθελούς επιστροφής και τη στήριξη των επαναπατριζόμενων Αλβανών στη διαδικασία επανένταξης.

δ) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Αλβανίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ⁸.

⁸ Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη το γεγονός ότι, για ορισμένες τρίτες χώρες που υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης για την ΕΕ, υπάρχει συνεχής δέσμευση σε θέματα πολιτικής θεωρήσεων, συμπεριλαμβανομένων προτάσεων για απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης, διαλόγων για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και συμφωνιών για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων.

Η Αλβανία δεν έχει λάβει μέτρα για την περαιτέρω ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεών της με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης⁹. Αντιθέτως, το 2021 και στις αρχές του 2022 η Αλβανία απομακρύνθηκε περαιτέρω από τη συνιστώμενη ευθυγράμμιση.

Πριν από το 2021 οι υπήκοοι διαφόρων τρίτων χωρών, μεταξύ των οποίων η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, η Λευκορωσία, η Κίνα, η Γουιάνα, το Καζακστάν, το Κουβέιτ και η Τουρκία, απαλλάσσονταν από την υποχρέωση θεώρησης για την Αλβανία. Η Αλβανία κατήργησε τις υποχρεώσεις θεώρησης εποχικά (από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο) για τους υπηκόους του Μπαχρέιν, του Ομάν, του Κατάρ, της Ρωσίας, της Σαουδικής Αραβίας και της Ταϊλάνδης. Οι υπήκοοι όλων αυτών των χωρών πρέπει να είναι κάτοχοι έγκυρης θεώρησης για να εισέλθουν στην ΕΕ. Η εποχική άρση των υποχρεώσεων θεώρησης δεν συνάδει με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ. Το 2021 η Αλβανία πρόσθεσε την Αίγυπτο και την Ινδία στον κατάλογο των χωρών για τις οποίες ισχύει εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης. Στις 2 Δεκεμβρίου 2022 η Αλβανία ενημέρωσε την Επιτροπή ότι η εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για τους Αιγυπτίους υπηκόους που ταξιδεύουν για τουριστικούς σκοπούς έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου και δεν θα ανανεωθεί ώστε να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ. Η χώρα έλαβε επίσης την απόφαση να χορηγήσει μόνιμη απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης σε αλλοδαπούς που έχουν έγκυρη άδεια διαμονής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ενώ η απόφαση αυτή έχει τροποποιηθεί για να επιβληθούν περιοριστικοί όροι (π.χ. η άδεια διαμονής πρέπει να έχει διάρκεια 10 ετών), η εξαίρεση δεν έχει ανακληθεί. Η παράταση αυτή δεν συνάδει με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ και έχει αποτελέσει αντικείμενο κατάχρησης, καθώς ορισμένοι αλλοδαποί υπήκοοι με άδεια διαμονής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα δεν επέστρεψαν εκεί αλλά, αντ' αυτού, διέφυγαν με πιθανή πρόθεση να εισέλθουν στην ΕΕ. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2022 η εποχική περίοδος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για το Μπαχρέιν, την Ινδία, το Ομάν, το Κατάρ, τη Σαουδική Αραβία και την Ταϊλάνδη παρατάθηκε έως τα τέλη του έτους. Στις 2 Δεκεμβρίου 2022 η Αλβανία ενημέρωσε την Επιτροπή ότι η εποχική απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για τους Ινδούς υπηκόους που ταξιδεύουν για τουριστικούς σκοπούς, η οποία λήγει στις 31 Δεκεμβρίου, δεν θα ανανεωθεί.

Θα πρέπει να αποφεύγεται οποιαδήποτε περαιτέρω απόκλιση από τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης. Η Αλβανία θα πρέπει να εξασφαλίσει την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής της με τον κατάλογο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θέμα συνεχούς διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και της Αλβανίας. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί συνεχώς τη δράση της Αλβανίας προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισης με την ΕΕ ως προς τις θεωρήσεις.

1.2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας (ή αιτήσεων ασύλου)¹⁰ που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από Αλβανούς υπηκόους αυξήθηκε κατά 63 % μεταξύ του 2020 και του 2021, με 11 300

⁹ Παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1806.

αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2021. Το ποσοστό αναγνώρισης¹¹ αυξήθηκε από 5 % το 2020 σε 9 % το 2021.

Το 2021 τα κράτη μέλη ανέφεραν 1 160 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων, δηλαδή 19 % λιγότερες από ό,τι το 2020 (1 429), ενώ ο αριθμός των Αλβανών υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν παράνομα στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 21 % σε σύγκριση με το 2020 (από 30 870 το 2020 σε 37 305 το 2021). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου για Αλβανούς υπηκόους στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 39 % το 2021 (από 13 315 το 2020 σε 18 565 το 2021).

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν το 2020 (23 150) μειώθηκε ελαφρώς (κατά 5 %) το 2021 (22 025). Το 2021 αναφέρθηκαν 9 415 επιστροφές Αλβανών υπηκόων, σε σύγκριση με 10 190 το 2020 (μείωση κατά 8 %).

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Το 2021 συνεχίστηκαν οι προσπάθειες στους τομείς της δικαστικής συνεργασίας, της δημόσιας τάξης και της ασφάλειας. Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με την Αλβανία στον τομέα της ασφάλειας. Η Αλβανία συνέχισε να συνεργάζεται με την Ευρώπη, την Eurojust και τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Τσεχίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, των Κάτω Χωρών και της Σουηδίας. Μετά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας συνεργασίας με την Eurojust το 2019, ο Αλβανός εισαγγελέας-σύνδεσμος στη Eurojust ανέλαβε καθήκοντα τον Ιανουάριο του 2021, ενώ τον Οκτώβριο εγκαινιάστηκε το γραφείο του εισαγγελέα-συνδέσμου για την Αλβανία στη Eurojust. Το 2021 η Αλβανία υπέγραψε πέντε νέες συμφωνίες κοινών ομάδων έρευνας σε υποθέσεις που υποστηρίχτηκαν από την Eurojust.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Περαιτέρω πρόοδος προς την οικοδόμηση ενός σταθερού ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις υποθέσεις διαφθοράς και την κατάσχεση, τη δήμευση και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης που προκύπτουν από αδικήματα διαφθοράς.

Η Αλβανία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, καθώς και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης. Το 2021 η Αλβανία ανέφερε αύξηση (18 %) του αριθμού των αστυνομικών επιχειρήσεων σε σύγκριση με το 2020. Επιπλέον, το 2021 σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των εγκληματικών ομάδων που εξαρθρώθηκαν, και κατασχέθηκαν περιουσιακά στοιχεία εγκληματικής προέλευσης, η αξία των οποίων ήταν υπερδιπλάσια σε σύγκριση με το 2020. Το 2021 οι κατασχέσεις ναρκωτικών αυξήθηκαν επίσης συνολικά σε σύγκριση με το 2020.

Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για τη βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις καταδικαστικές αποφάσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Εξακολουθούν, ωστόσο, να απαιτούνται ισχυρότερη πολιτική βούληση και πιο διαρθρωμένες και συνεκτικές προσπάθειες, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επάρκεια των πόρων, των εργαλείων και των δεξιοτήτων. Το 2021 ο αριθμός των υποθέσεων διαφθοράς που παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο

¹⁰ Για ορισμό, βλ. https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/application-international-protection_el

¹¹ Για την παρούσα έκθεση, το ποσοστό αναγνώρισης υπολογίζεται ως το ποσοστό των θετικών αποφάσεων σε πρώτο βαθμό (συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της Γενεύης, της επικουρικής προστασίας και του ανθρωπιστικού καθεστώτος) επί του συνολικού αριθμού των πρωτοβάθμιων αποφάσεων. Για ορισμό, βλ. https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en

ήταν 440, εκ των οποίων 31 από την Ειδική Εισαγγελία. Οι τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις για άτομα που κατηγορούνταν για αδικήματα διαφθοράς ανήλθαν σε 235 σε πρώτο βαθμό και σε 99 στο επίπεδο της έφεσης και της αναίρεσης. Ο συνολικός αριθμός των υποθέσεων που παραπέμφθηκαν στην εισαγγελία το 2021 ήταν 3 351.

Η Αλβανία συνέχισε τις προσπάθειές της για να δημιουργήσει ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Το 2021 υπήρξαν 41 νέες υποθέσεις για τις οποίες ασκήθηκε δίωξη (έναντι 22 το 2020), 14 απαγγελίες κατηγοριών για διάρθρωση εγκληματικής ομάδας (έναντι 15 το 2020) και 19 υποθέσεις οι οποίες έκλεισαν με τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε επίπεδο έφεσης σε βάρος 75 ατόμων (έναντι 13 το 2020).

Όσον αφορά την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης, σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των αστυνομικών επιχειρήσεων που διεξήχθησαν. Η Αλβανία πραγματοποίησε επίσης επτά επιχειρήσεις με διεθνείς εταίρους, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των ημερών κοινής δράσης της EMPACT.

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Αλβανία έχει υποβάλει στοιχεία σχετικά με υποθέσεις παραπομπής, έρευνας, δίωξης, κατάσχεσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων, την παρακολούθηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πολιτών που επέστρεψαν από χώρες οι οποίες βρίσκονται σε σύγκρουση και την πρόοδο της κεντρικής διεύθυνσης ερευνών, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης. Ωστόσο, η Αλβανία δεν ολοκλήρωσε την εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου δράσης εντός της προθεσμίας του Φεβρουαρίου του 2022.

Οι τροποποιήσεις του νόμου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με στόχο την ευθυγράμμιση με την τέταρτη και την πέμπτη οδηγία της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εγκρίθηκαν από το κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2021. Επιπλέον, το 2021 η Αλβανία θέσπισε νόμο για το κεντρικό μητρώο τραπεζικών λογαριασμών στο πλαίσιο της δράσης της για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης, το 2020 θεσπίστηκε νόμος για τη δημιουργία μητρώου πραγματικών δικαιούχων. Οι εργασίες για τη συμπλήρωση του μητρώου ξεκίνησαν τον Φεβρουάριο του 2021 με πληροφορίες σχετικά με τις υπόχρεες οντότητες και πλέον το μητρώο είναι σε μεγάλο βαθμό συμπληρωμένο.

β) Συνέχιση της ανάπτυξης της συστηματικής χρήσης παράλληλων χρηματοοικονομικών ερευνών και αύξηση της συμμετοχής σε συντονισμένες ή κοινές έρευνες και διώξεις με χώρες της περιοχής και κράτη μέλη.

Η Αλβανία εξακολουθεί να συνεργάζεται με χώρες της περιοχής και κράτη μέλη. Αυτό πραγματοποιείται κυρίως με την ανταλλαγή αστυνομικών και δικαστικών πληροφοριών κατά τη διερεύνηση ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, την παράνομη διακίνηση, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το οικονομικό και χρηματοπιστωτικό έγκλημα, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και το σοβαρό έγκλημα. Οι πληροφορίες ανταλλάχθηκαν κυρίως μέσω της Ιντερπόλ, της Ευρωπόλ, της Eurojust και του δικτύου CARIN. Σε σύγκριση με το 2020, η Αλβανία ανέφερε αύξηση των αστυνομικών επιχειρήσεων, των ποινικών διαδικασιών και των κοινών ομάδων έρευνας σε συνεργασία με διεθνείς εταίρους για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Το 2021 υπήρχαν 8 κοινές ομάδες έρευνας στις οποίες συμμετείχαν Αλβανοί εταίροι (4 το 2020), με αποτέλεσμα να διεξαχθούν 30 κοινές επιχειρησιακές συνεδριάσεις. Η Αλβανία διαθέτει αξιωματικό-

σύνδεσμο της αστυνομίας στην Ευρωπόλ και σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει έναν δεύτερο. Η χώρα συνέχισε να συμμετέχει ενεργά στις ημέρες κοινής δράσης της EMPACT για την προώθηση της συνεργασίας με σκοπό να αντιμετωπιστεί η διακίνηση πυροβόλων όπλων, η παράνομη διακίνηση μεταναστών, η διακίνηση ναρκωτικών, τα εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, η εμπορία ανθρώπων και η απάτη σχετικά με έγγραφα. Το 2021 το αλβανικό γραφείο συνδέσμου στην Eurojust καταχώρισε 21 υποθέσεις κατόπιν αιτήματος των αλβανικών αρχών, εκ των οποίων έχουν ολοκληρωθεί οι 16. Κατόπιν αιτήματος των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, έχουν κινηθεί 30 νέες υποθέσεις στο αλβανικό γραφείο συνδέσμου. Συνάφθηκαν πέντε νέες συμφωνίες για σύσταση κοινών ομάδων έρευνας. Οι τροποποιήσεις του νόμου για τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις με αλλοδαπές δικαιοδοσίες, που εγκρίθηκαν τον Ιούλιο του 2021, έχουν αποδειχθεί χρήσιμες για τη διευκόλυνση της σύστασης κοινών ομάδων έρευνας, ωστόσο θα απαιτηθούν περαιτέρω προσπάθειες για την ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της ΕΕ. Η κυβέρνηση έθεσε σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου για τη φορολογική και ποινική αμνηστία των προσώπων που προβαίνουν στην εκούσια δήλωση περιουσιακών στοιχείων. Το θέμα αυτό καλύπτεται από την έκθεση της Επιτροπής για την Αλβανία για το 2022.

Διεξήχθησαν ποινικές διαδικασίες και παράλληλες χρηματοοικονομικές έρευνες από την ειδική εισαγγελία για τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα σε διάφορες προβεβλημένες υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονταν πολιτικοί, μέλη των αλβανικών θεσμικών οργάνων, το δικαστικό σώμα, οι τοπικές αρχές και ο επιχειρηματικός τομέας.

γ) Συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η Αλβανία συνέχισε να σημειώνει ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση των πέντε στόχων που καθορίζονται στο κοινό σχέδιο δράσης του 2018 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια και των μέτρων που περιλαμβάνονται στη διμερή συμφωνία που υπογράφηκε με την Επιτροπή το 2019. Από τον Ιούνιο του 2021 όλα τα αδικήματα που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη χρηματοδότησή της υπάγονταν στην αρμοδιότητα της ειδικής εισαγγελίας για τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Η διεθνής συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους επαναπατριζόμενους παραμένουν ικανοποιητικές.

Παρατηρείται επίσης καλή συνεργασία με τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων του σχεδίου δράσης σύμφωνα με τις συστάσεις της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης και της επιτροπής εμπειρογνομόνων για την αξιολόγηση των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Moneyval).

Η μονάδα ερευνών για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας παρακολούθησε το 2021 έξι μαθήματα κατάρτισης που διοργανώθηκαν, μεταξύ άλλων, από τον OCSE, το UNODC και τον CEPOL.

δ) Μη έγκριση του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές βάσει του νέου νόμου περί ιθαγένειας.

Παρά τις ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή το 2019¹², από τον Ιούλιο του 2020 η Αλβανία έχει θεσπίσει νομοθεσία που καθιστά δυνατή τη δημιουργία ενός «προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας μέσω επενδύσεων» («χρυσά διαβατήρια»). Ο οργανισμός ειδικών προγραμμάτων για την ιθαγένεια έχει συστήσει κοινή ομάδα εργασίας με σκοπό τη διεξαγωγή μελέτης σκοπιμότητας για τη μελλοντική εφαρμογή του. Το 2022 η κυβέρνηση εξέδωσε απόφαση με την οποία θεσπίζεται νομική βάση ώστε το Υπουργείο Εσωτερικών να δρομολογήσει διαδικασία σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την εφαρμογή των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας.

Η θέσπιση προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές θα ήταν αντίθετη με τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης* και με τη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση του 2021¹³. Ένα πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράκαμψη της διαδικασίας θεώρησης βραχείας διαμονής της ΕΕ και της εις βάθος αξιολόγησης των επιμέρους μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που συνεπάγεται η διαδικασία αυτή, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής αποφυγής μέτρων για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτό προκαλεί μεγάλη ανησυχία στην ΕΕ στο πλαίσιο της συμφωνίας απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με την Αλβανία¹⁴. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εάν θεωρηθεί ότι τα προγράμματα αυτά ενέχουν αυξημένο κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη των κρατών μελών, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μπορεί να ανασταλεί¹⁵.

3. Συστάσεις προς την Αλβανία

Η Αλβανία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις περισσότερες από τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, η χώρα έχει λάβει επίσης μέτρα που αντιβαίνουν σε δύο συστάσεις, όσον αφορά την ευθυγράμμιση ως προς τις θεωρήσεις και το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Είναι, επομένως, αναγκαίο να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος και να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα.

- α) Ευθυγράμμιση, κατά προτεραιότητα, της πολιτικής θεωρήσεων της Αλβανίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β) Μη εφαρμογή προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και κατάργηση της νομικής βάσης για τα εν λόγω προγράμματα με την τροποποίηση του νόμου περί ιθαγένειας.

¹² Πριν από την εξέταση του σχεδίου νόμου για την ιθαγένεια από το αλβανικό κοινοβούλιο, η *τρίτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης* υπενθύμισε ότι τον Οκτώβριο του 2019 η Επιτροπή είχε απευθύνει επιστολή στην αλβανική κυβέρνηση ζητώντας διευκρινίσεις σχετικά με το θέμα αυτό και την προειδοποίησε για τους εγγενείς κινδύνους και τις πιθανές συνέπειες της θέσπισης ενός τέτοιου είδους προγράμματος.

¹³ SWD(2021) 289 final.

¹⁴ Οι κίνδυνοι αυτοί επισημάνθηκαν επίσης στη σύσταση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2022, για τη λήψη άμεσων μέτρων, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, σε σχέση με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές [C(2022) 2028]. Επιπλέον, σε ψήφισμα της 9ης Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε να συμπεριληφθούν τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές στα κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ [2021/2026 (INL)].

¹⁵ Βλ. σχετικά την απόφαση (ΕΕ) 2022/366 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2022, για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 69 της 4.3.2022, σ. 105).

- γ) Συνέχιση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από αβάσιμες αιτήσεις ασύλου από Αλβανούς υπηκόους και υλοποίηση εκστρατειών ενημέρωσης σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, προσαρμόζοντάς τες στα σχετικά προφίλ των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.
- δ) Συνέχιση της ενίσχυσης της πρόληψης και της καταπολέμησης της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης, της τρομοκρατίας και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τους εξής τρόπους: i) ενίσχυση της συμμετοχής της Αλβανίας στην EMPACT· ii) περαιτέρω πρόοδος ως προς τη δημιουργία ενός σταθερού ιστορικού επιδόσεων σε υποθέσεις διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την κατάσχεση, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης που προκύπτουν από τέτοιου είδους αδικήματα· iii) εξέταση όλων των υπόλοιπων θεμάτων του σχεδίου δράσης της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης.
- ε) Επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά την εφαρμογή της διμερούς συμφωνίας στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

II. Βοσνία και Ερζεγοβίνη

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1. Δράσεις στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Βελτίωση του συντονισμού, σε όλα τα επίπεδα, της ικανότητας διαχείρισης των συνόρων και διαχείρισης της μετανάστευσης, ιδίως με τη διασφάλιση της λειτουργίας του συστήματος ασύλου και την παροχή επαρκούς ικανότητας υποδοχής μεταναστών· λήψη των αναγκαίων μέτρων για την υπογραφή της «συμφωνίας περί καθεστώτος» με τον Frontex.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη εφαρμόζει στρατηγική και σχέδιο δράσης για την περίοδο 2019-2023 όσον αφορά την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων. Εκκρεμεί η θέσπιση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τη μετανάστευση και το άσυλο για την περίοδο 2021-2025.

Τα κράτη μέλη και ο Frontex αναφέρουν ότι υπήρξε καλή συνεργασία με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη στον τομέα της επανεισδοχής και ικανοποιητική εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής της ΕΕ, όπως αναφέρθηκε επίσης τον Δεκέμβριο του 2021 στο πλαίσιο της μεικτής επιτροπής επανεισδοχής. Αρκετά κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Κάτω Χώρες και Αυστρία) ανέφεραν ότι υπήρξε συνεργασία στη διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης, καθώς παρείχαν εξοπλισμό και κατάρτιση στις αρμόδιες αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Η χώρα εφαρμόζει επίσης τη στρατηγική για την περίοδο 2020-2023 για την επανένταξη των επαναπατριζόμενων, παρά τους περιορισμένους πόρους.

Καταβλήθηκαν προσπάθειες για βελτίωση του συντονισμού μέσω της προαναφερθείσας στρατηγικής, του σχεδίου δράσης για την περίοδο 2019-2023 για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων, και των τακτικών συνεδριάσεων μιας ειδικής ομάδας που συστάθηκε στο πλαίσιο του

Υπουργείου Ασφαλείας. Ωστόσο, τα απτά αποτελέσματα ήταν περιορισμένα. Το Υπουργείο Ασφαλείας συνέχισε να εντείνει τις προσπάθειες για τη βελτίωση της διαχείρισης της μετανάστευσης, και οι σχέσεις με τις τοπικές αρχές βελτιώθηκαν εν γένει. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει ακόμα να αναλάβει πλήρως την ευθύνη της διαχείρισης της μετανάστευσης και όλων των κέντρων υποδοχής. Θα πρέπει να γίνεται δικαιότερη κατανομή των βαρών μεταξύ όλων των οντοτήτων και των καντονιών, καθώς και πλήρης ανάληψη της ευθύνης από τις κρατικές αρχές όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης. Διατίθεται περιορισμένη μόνο δημόσια χρηματοδότηση για τη διαχείριση της μετανάστευσης, κάτι που επηρεάζει επίσης την αποτελεσματικότητα του κράτους ως προς τη χάραξη πολιτικής. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη παραμένει σημαντική χώρα διέλευσης στην οδό των Δυτικών Βαλκανίων για τις αντικανονικές ροές και την παράνομη διακίνηση μεταναστών προς την ΕΕ.

Όπως αναφέρεται στις δέσμες μέτρων για τη διεύρυνση του 2021 και του 2022, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαροί φραγμοί στη διασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου. Η νομοθεσία για το άσυλο πρέπει να εφαρμοστεί καλύτερα, προκειμένου ιδίως να διασφαλιστεί η συστηματική τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων για τους αιτούντες άσυλο. Η πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου θα πρέπει να ενισχυθεί προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχύτερη και αποτελεσματική διεκπεραίωση των αιτήσεων. Τον Δεκέμβριο του 2020 η Βοσνία και Ερζεγοβίνη ενέκρινε χάρτη πορείας για την περίοδο 2020-2021 για τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο [νυν Οργανισμός της ΕΕ για το Άσυλο (EUAA)] σχετικά με την ενίσχυση των συστημάτων ασύλου και υποδοχής σύμφωνα με το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου και τα πρότυπα της ΕΕ. Η συνεργασία με τον EUAA θα πρέπει να συνεχιστεί και να εντατικοποιηθεί. Η έγκριση και η εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για τη μετανάστευση και το άσυλο για την περίοδο 2021-2025 αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στη βελτίωση της πολιτικής ασύλου. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί αποτελεσματική πρόσβαση σε άσυλο, αποδοτικές διαδικασίες και συνεργασία και συντονισμός μεταξύ οργανισμών.

Το 2021 ο αριθμός των ατόμων που εισήλθαν αντικανονικά στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (15 812) ήταν συγκρίσιμος με το 2020 και πολύ χαμηλότερος από ό,τι το 2018 και το 2019¹⁶. Τον Νοέμβριο του 2021 εγκαινιάστηκε κέντρο υποδοχής στη Lipa, κοντά στο Bihać (καντόνι Una-Sana), με δυνατότητα υποδοχής 1 500 ατόμων. Έως τα τέλη του 2021 το ένα τρίτο περίπου των διαθέσιμων θέσεων στο εθνικό σύστημα υποδοχής ήταν κατειλημμένο (2 162 από τις 6 050 θέσεις). Η χωρητικότητα των κέντρων φιλοξενίας παρέμεινε συγκεντρωμένη στα καντόνια Una-Sana και Sarajevo, χωρίς να κατανέμεται δίκαια μεταξύ των οντοτήτων και των καντονιών.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη δεν έχει ακόμη υπογράψει τη συμφωνία περί καθεστώτος με την ΕΕ, η οποία θα επιτρέψει στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής να αναπτύξει το μόνιμο σώμα του στα σύνορα της χώρας με την ΕΕ, προκειμένου να διεξάγει επιχειρησιακές δραστηριότητες από κοινού με τη συνοριακή αστυνομία.

β) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης,

¹⁶ Μολονότι δεν είναι ακόμη διαθέσιμα τα επίσημα στοιχεία για το 2022, υπάρχουν ενδείξεις ότι κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022 σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των ατόμων που εισήλθαν αντικανονικά στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη δεν έλαβε μέτρα το 2021 για την περαιτέρω ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της χώρας με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ. Οι υπήκοοι διαφόρων τρίτων χωρών, μεταξύ των οποίων το Αζερμπαϊτζάν, το Μπαχρέιν, η Κίνα, το Κουβέιτ, το Ομάν, το Κατάρ, η Ρωσία και η Τουρκία απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Οι υπήκοοι όλων αυτών των χωρών πρέπει να είναι κάτοχοι έγκυρης θεώρησης για να εισέλθουν στην ΕΕ. Θα πρέπει να αποφεύγεται οποιαδήποτε περαιτέρω απόκλιση από τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη θα πρέπει να εξασφαλίσει την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής της με τον κατάλογο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θέμα συνεχούς διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί συνεχώς τη δράση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισης με την ΕΕ ως προς τις θεωρήσεις.

1.2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2021 υποβλήθηκαν 2 695 αιτήσεις διεθνούς προστασίας από υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στα κράτη μέλη, δηλαδή 78 % περισσότερες από ό,τι το 2020 (1 510). Το ποσοστό αναγνώρισης αυξήθηκε από 4 % το 2020 σε 5 % το 2021.

Το 2021 τα κράτη μέλη ανέφεραν 17 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων από υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, δηλαδή αύξηση κατά 42 % σε σύγκριση με το 2020 (12). Το 2021 ο αριθμός των υπηκόων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 17 %, με 4 200 παράτυπες διαμονές το 2021 σε σύγκριση με 3 595 το 2020. Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου μειώθηκε κατά 39 %, δηλαδή από 8 145 περιπτώσεις το 2020 σε 4 995 το 2021.

Τόσο ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (2 740 το 2021 έναντι 2 710 το 2020, δηλαδή αύξηση κατά 1 %) όσο και ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν (900 το 2021 έναντι 1 010 το 2020, μείωση κατά 11 %) παρέμειναν σε σταθερά σχετικά επίπεδα το 2021 σε σύγκριση με το 2020.

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Όπως αναφέρεται στη δέση μέτρων για τη διεύρυνση του 2021, η έλλειψη δέσμευσης για μεταρρυθμίσεις του δικαστικού τομέα από πολιτικούς παράγοντες, καθώς και η κακή λειτουργία του δικαστικού συστήματος συνεχίζουν να υπονομεύουν τόσο την άσκηση των δικαιωμάτων των πολιτών όσο και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Οι δείκτες για τη διαφθορά παραμένουν υψηλοί και το ζήτημα αυτό επηρεάζει την καθημερινή ζωή των πολιτών και των ξένων επενδυτών. Το ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά την πρόληψη και την καταστολή της διαφθοράς (μεταξύ άλλων στα υψηλά κλιμάκια) παραμένει ασήμαντο, λόγω της επιχειρησιακής αναποτελεσματικότητας και των πολιτικών παρεμβάσεων. Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η έλλειψη αποτελεσματικού συστήματος δήλωσης περιουσιακών στοιχείων από τους δικαστές και εισαγγελείς.

Στον τομέα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, η σύγκρουση αρμοδιοτήτων και η έλλειψη συνεργασίας επηρεάζουν αρνητικά την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών επιβολής του νόμου. Ο επαγγελματισμός και η λογοδοσία των υπηρεσιών επιβολής του νόμου πρέπει να βελτιωθούν. Δεν επιτεύχθηκε πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση διαφανών διορισμών και προαγωγών με αξιοκρατικά κριτήρια, χωρίς πολιτικές παρεμβάσεις.

Η νομοθεσία για τα ναρκωτικά, την εμπορία ανθρώπων και το έγκλημα στον κυβερνοχώρο είναι αναγκαίο να βελτιωθεί σημαντικά. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να δημιουργήσει ένα σημείο επαφής για τα πυροβόλα όπλα και να εναρμονίσει τους ποινικούς κώδικες με το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για τα πυροβόλα όπλα. Οι νομικοί μηχανισμοί για τη δέσμευση, τη διαχείριση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης δεν είναι επαρκώς αποτελεσματικοί. Η χώρα θα πρέπει να εντείνει τα μέτρα καταπολέμησης των διακρατικών δικτύων οργανωμένου εγκλήματος σε συνεργασία με την Ευρώπη και αυξάνοντας τη συμμετοχή της στις δραστηριότητες της EMPACT.

Η αντιτρομοκρατική νομοθεσία ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με το κεκτημένο της ΕΕ και το σχετικό διεθνές δίκαιο. Ωστόσο, η στρατηγική και το σχέδιο δράσης-πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ολοκληρώθηκαν το 2020. Μια στρατηγική παρακολούθησης για την περίοδο 2021-2026 βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης, αλλά δεν έχει ακόμη εγκριθεί.

Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη στον τομέα της ασφάλειας. Το 2021 η Βοσνία και Ερζεγοβίνη συμμετείχε σε κοινές δραστηριότητες με διάφορα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων ήταν η Τσεχία, η Γερμανία, η Λετονία, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

α) Συνέχιση της προόδου στην καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων και στα υψηλά κλιμάκια, με τη θέσπιση και την εφαρμογή αποτελεσματικής νομοθεσίας σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων, τις δημόσιες συμβάσεις και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, καθώς και με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας και του συντονισμού των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς.

Η σύσταση δεν εφαρμόστηκε το 2021¹⁷. Εκπονήθηκαν νομοσχέδια σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων και τις δημόσιες συμβάσεις, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις ευρωπαϊκές βέλτιστες πρακτικές, ωστόσο κανένα από αυτά δεν εγκρίθηκε το 2021. Δεν έχει εκπονηθεί ακόμη νομοσχέδιο για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ.

Εξακολούθησε να μην υπάρχει αποτελεσματική λειτουργία και συντονισμός μεταξύ των φορέων πρόληψης της διαφθοράς, καθώς και με την υπηρεσία πρόληψης της διαφθοράς και συντονισμού της καταπολέμησης της διαφθοράς (APIK). Η ανεξαρτησία των φορέων πρόληψης της διαφθοράς που έχουν συσταθεί σε επίπεδο οντοτήτων και καντονιών πρέπει να ενισχυθεί σημαντικά. Όπως αναφέρεται στη δέση μέτρων για τη διεύρυνση του 2021, η υπηρεσία καταπολέμησης της

¹⁷ Οι τροποποιήσεις του νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις εγκρίθηκαν τελικά τον Αύγουστο του 2022.

διαφθοράς του καντονιού του Σεράγεβο συνέχισε να σημειώνει ικανοποιητική πρόοδο, καταγράφοντας επίσης τους κινδύνους διαφθοράς και παρακολουθώντας τις δημόσιες συμβάσεις, και εξακολουθεί να αποτελεί καλό παράδειγμα μεταξύ των φορέων των καντονιών. Τον Μάιο του 2021 το καντόνι Tuzla εξέδωσε νομοθεσία για τη σύσταση υπηρεσίας καταπολέμησης της διαφθοράς και, τον Δεκέμβριο του 2021 εξέδωσε νόμο για την υποβολή εκθέσεων και τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων των δημοσίων υπαλλήλων, σύμφωνα με το πρότυπο του καντονιού του Σεράγεβο. Σε επίπεδο χώρας εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη συντονισμού.

β) Ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως με την εξασφάλιση αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των φορέων επιβολής του νόμου και με τις εισαγγελίες, καθώς και με τη δημιουργία ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις προληπτικές έρευνες, τις επιβεβαιωμένες απαγγελίες κατηγοριών, τις διώξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις κατά του οργανωμένου εγκλήματος.

Η σύσταση αυτή δεν εφαρμόστηκε. Όπως αναφέρεται στη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση του 2021, η περιορισμένη συνεργασία των υπηρεσιών επιβολής του νόμου με τις εισαγγελίες και η έλλειψη αποτελεσματικών ελέγχων από τους εισαγγελείς στην αστυνομία συνέχισαν να παρεμποδίζουν σοβαρά την αποτελεσματικότητα των ερευνών. Οι συστημικές ελλείψεις στην επιχειρησιακή συνεργασία των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και η πολύ περιορισμένη ανταλλαγή πληροφοριών αποτελούν επίμονες προκλήσεις. Στις λίγες υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια που αναφέρθηκαν, συνέχισαν να παρατηρούνται επιλεκτική δικαστική παρακολούθηση, νομικά λάθη, αμέλεια, κατάχρηση διαδικασιών, πολιτικές πιέσεις, αμφισβητήσιμες δικαστικές αποφάσεις και λεκτικές επιθέσεις κατά της εισαγγελικής αρχής.

γ) Δημιουργία σημείου επαφής της Ευρωπόλ και συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια

Η σύσταση αυτή δεν έχει υλοποιηθεί. Όπως αναφέρεται στη δέσμη μέτρων για τη διεύρυνση του 2021, παρόλο που οι αρχές έχουν λάβει ορισμένα προπαρασκευαστικά μέτρα, δεν υπάρχει επιχειρησιακή συνεργασία με την Ευρωπόλ. Η συμφωνία του Μαρτίου του 2017 σχετικά με την επιχειρησιακή και στρατηγική συνεργασία με την Ευρωπόλ δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή, καθώς δεν έχει δημιουργηθεί πλήρως το σημείο επαφής για την Ευρωπόλ. Οι αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης διόρισαν πρόσφατα τον αξιωματικό-σύνδεσμο στη Χάγη, ωστόσο ο υπάλληλος δεν μπορεί να τοποθετηθεί στην έδρα της Ευρωπόλ όσο το εθνικό σημείο επαφής στο Σεράγεβο δεν τίθεται σε λειτουργία. Η συνεργασία της χώρας με την Ευρωπόλ παραμένει περιορισμένη. Η ανταλλαγή πληροφοριών συνεχίζεται μέσω μιας μονάδας εντός της διεύθυνσης συντονισμού των αστυνομικών οργάνων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, της οποίας η εντολή έχει λήξει και με την οποία η οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης έχει αναστείλει την επιχειρησιακή συνεργασία.

Τον Σεπτέμβριο του 2021 η τρίτη έκθεση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σχετικά με την εφαρμογή της ρύθμισης του 2019 για το κοινό σχέδιο δράσης του 2018 σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια σημείωσε περιορισμένη μόνο πρόοδο. Διεξάγονται τακτικά συζητήσεις πολιτικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας μεταξύ της ΕΕ και της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης. Η ικανότητα και η αποτελεσματικότητα της ειδικής ομάδας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του αντιτρομοκρατικού τμήματος της εισαγγελίας πρέπει να ενισχυθούν σημαντικά. Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη καταβάλλει προσπάθειες για τη θέσπιση εθνικής στρατηγικής

σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την πρόληψη του βίαιου εξτρεισμού. Η χώρα δεν έχει θεσπίσει ακόμη νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και το κεκτημένο της ΕΕ.

3. Συστάσεις προς τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος και τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α) Ευθυγράμμιση, κατά προτεραιότητα, της πολιτικής θεωρήσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β) Συνέχιση των προσπαθειών για τη διασφάλιση αποτελεσματικού συντονισμού στη διαχείριση των συνόρων και τη διαχείριση της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης κατανομής της ικανότητας υποδοχής σε όλες τις οντότητες και τα καντόνια, διασφάλιση αποτελεσματικότερης πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου και θέσπιση και εφαρμογή στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τη μετανάστευση.
- γ) Υπογραφή και επικύρωση της συμφωνίας περί καθεστώτος του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής με την ΕΕ.
- δ) Θέση σε λειτουργία του κοινού εθνικού σημείου επαφής με την Ευρώπη.
- ε) Θέσπιση και εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεισμού και συνέχιση της εφαρμογής της διμερούς συμφωνίας στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.
- στ) Επίτευξη προόδου στην καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, μεταξύ άλλων στα υψηλά κλιμάκια, με τους εξής τρόπους: με τη θέσπιση και εφαρμογή αποτελεσματικής νομοθεσίας σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων, την εφαρμογή του νέου νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος και τη διασφάλιση ότι οι φορείς καταπολέμησης της διαφθοράς λειτουργούν αποτελεσματικά και συντονίζονται μεταξύ τους.
- ζ) Σύσταση ή ορισμός υπηρεσίας ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων η οποία θα είναι επιφορτισμένη με τον εντοπισμό και την ανίχνευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, προκειμένου να ενισχυθεί η συνεργασία με τα κράτη μέλη.
- η) Θέσπιση επικαιροποιημένης εθνικής εκτίμησης κινδύνων και νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και το κεκτημένο της ΕΕ.

III. Μαυροβούνιο

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1. Δράσεις στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής

Το 2021 το Μαυροβούνιο συνέχισε να ενισχύει την ικανότητά του στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων και του ασύλου και να εφαρμόζει τις σχετικές στρατηγικές. Τον Σεπτέμβριο του 2021 εγκρίθηκε η στρατηγική για τη μετανάστευση και την επανένταξη των επαναπατριζόμενων για την περίοδο 2021-2025. Τον Ιούνιο του 2022 το Μαυροβούνιο προσχώρησε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης, ένα δίκτυο εμπειρογνομόνων της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο, ως παρατηρητής χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Τον Δεκέμβριο του 2021 το Μαυροβούνιο υπέγραψε χάρτη πορείας συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (νυν Οργανισμός της ΕΕ για το Άσυλο), με στόχο την ενίσχυση του συστήματος ασύλου του Μαυροβουνίου, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας καθορισμού του καθεστώτος, των συνθηκών υποδοχής και της ανάπτυξης σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης.

Η εποικοδομητική συνεργασία με τον Frontex στο πλαίσιο της συμφωνίας περί καθεστώτος του Μαυροβουνίου με την ΕΕ εξακολούθησε να αποφέρει αποτελέσματα και να ενισχύει την ικανότητα της συννοριακής αστυνομίας του Μαυροβουνίου.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης καλή συνεργασία με το Μαυροβούνιο στους τομείς της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων (ιδίως της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Κροατίας και των Κάτω Χωρών), των επιστροφών και της εφαρμογής της συμφωνίας επανεισδοχής της ΕΕ, η οποία εκφράστηκε επίσης στη μεικτή επιτροπή επανεισδοχής που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2021.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

α) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Το 2021 το Μαυροβούνιο δεν θεώρησε αναγκαίο να διοργανώσει ενημερωτικές εκστρατείες λόγω των συνεχιζόμενων ταξιδιωτικών περιορισμών που συνδέονται με τη νόσο COVID-19.

β) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων του Μαυροβουνίου με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Το Μαυροβούνιο δεν έχει λάβει μέτρα για την ευθυγράμμιση της πολιτικής του στον τομέα των θεωρήσεων με τον κατάλογο των χωρών που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης. Αντιθέτως, το 2021 και στις αρχές του 2022 το Μαυροβούνιο απομακρύνθηκε περαιτέρω από τη συνιστώμενη πολιτική.

Οι υπήκοοι διαφόρων τρίτων χωρών, μεταξύ των οποίων η Αρμενία, το Καζακστάν, η Ρωσία, το Αζερμπαϊτζάν, η Λευκορωσία, η Κούβα, ο Ισημερινός, η Τουρκία και το Κατάρ, απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για το Μαυροβούνιο. Για ορισμένες εθνικότητες, οι εξαιρέσεις είναι εποχικές και για άλλες ισχύουν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Τον Μάρτιο του 2021 το Μαυροβούνιο επέκτεινε την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης σε αλλοδαπούς που έχουν έγκυρη άδεια διαμονής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η παράταση αυτή δεν συνάδει με την πολιτική θεώρησης της ΕΕ και έχει αποτελέσει αντικείμενο κατάχρησης, καθώς ορισμένοι αλλοδαποί υπήκοοι με άδεια διαμονής στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα δεν επέστρεψαν εκεί αλλά, αντ' αυτού, διέφυγαν με πιθανή πρόθεση να εισέλθουν στην ΕΕ.

Στις 26 Μαΐου 2022 το Μαυροβούνιο εξέδωσε απόφαση για τη χορήγηση προσωρινής απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τους πολίτες της Σαουδικής Αραβίας από τις 1 Ιουνίου έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2022, με στόχο τον μετριασμό της μείωσης του αριθμού των τουριστών που προέρχονται από τη Ρωσία και την Ουκρανία.

Θα πρέπει να αποφεύγεται οποιαδήποτε περαιτέρω απόκλιση από τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης. Το Μαυροβούνιο θα πρέπει να εξασφαλίσει την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής του με τον κατάλογο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θέμα συνεχούς διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και του Μαυροβουνίου. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί συνεχώς τη δράση του Μαυροβουνίου προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισης με την ΕΕ ως προς τις θεωρήσεις.

1.2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από Μαυροβουνίους υπηκόους αυξήθηκε κατά 65 % μεταξύ του 2020 και του 2021, με 420 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2021 σε σύγκριση με 255 το 2020. Το ποσοστό αναγνώρισης αυξήθηκε από 2 % το 2020 σε 5 % το 2021.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν δύο αντικανονικές διελύσεις των συνόρων το 2021 από Μαυροβουνίους υπηκόους έπειτα από 2 έτη χωρίς παράτυπες διελύσεις των συνόρων. Ο αριθμός των Μαυροβουνίων υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διέμεναν αντικανονικά το 2021 αυξήθηκε κατά 10 % (από 925 το 2020 σε 1 020 το 2021). Το 2021 ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου για υπηκόους του Μαυροβουνίου στα κράτη μέλη ήταν 515, δηλαδή κατά 6 % μεγαλύτερος από ό, τι το 2020 (485).

Ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για τους υπηκόους της χώρας μειώθηκε κατά 1 % (490 το 2021 έναντι 495 το 2020), ενώ ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν μειώθηκε κατά 12 % (260 το 2021 έναντι 295 το 2020).

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Το 2021 το Μαυροβούνιο συνέχισε να λαμβάνει μέτρα κατά του οργανωμένου εγκλήματος (συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων) και της τρομοκρατίας. Τον Δεκέμβριο του 2021 η κυβέρνηση ενέκρινε τη στρατηγική 2022-2025 για την πρόληψη και την καταστολή της τρομοκρατίας, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και το σχέδιο δράσης για την περίοδο 2022-2023.

Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με το Μαυροβούνιο στον τομέα της ασφάλειας. Το 2021 το Μαυροβούνιο συνέχισε να συνεργάζεται σε διμερές επίπεδο με ορισμένα κράτη μέλη στον τομέα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας και της Σουηδίας. Το Μαυροβούνιο συνέχισε επίσης να συνεργάζεται με την Ευρωπόλ και την Eurojust. Επιπλέον, η αστυνομία του Μαυροβουνίου συνέχισε να ανταλλάσσει πληροφορίες με την Ιντερπόλ με σκοπό τον εντοπισμό ενεργών τρομοκρατικών ομάδων και τη συμβολή στην καταπολέμηση των τρομοκρατικών απειλών.

Υπάρχουν καθυστερήσεις στη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ). Το Μαυροβούνιο θα πρέπει να λάβει μέτρα για την ανανέωση της τεχνικής συνεργασίας με τον οργανισμό με σκοπό τη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της ενημέρωσης σχετικά με τα ναρκωτικά και την έναρξη συζητήσεων για την υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Εδραίωση του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων.

Θα πρέπει να βελτιωθεί το υφιστάμενο σύστημα δικαστικών πληροφοριών (PRIS) με την εφαρμογή του προγράμματος ανάπτυξης δικαστικών ΤΠΕ για την περίοδο 2021-2023. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο να διασφαλίσει την πλήρη ψηφιοποίηση και την παραγωγή πλήρων αρχείων όλων των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων και να καταστήσει δυνατή την παραγωγή ακριβών και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων. Αναμένεται να εφαρμοστεί πλήρως το σύστημα σε όλα τα δικαστήρια έως τα μέσα του 2023.

Το Μαυροβούνιο εξακολουθεί να αναπτύσσει το ιστορικό επιδόσεων του όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, ωστόσο αυτό μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω.

Το 2021 η ειδική εισαγγελία κίνησε έρευνες για ποινικά αδικήματα διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια σε 15 υποθέσεις κατά 70 ατόμων και 19 νομικών οντοτήτων (σε σύγκριση με 8 υποθέσεις κατά 35 ατόμων και 8 νομικών οντοτήτων το 2020).

Το Μαυροβούνιο πρέπει να βελτιώσει σημαντικά τη νομική του προσέγγιση και τις επιδόσεις του όσον αφορά τις χρηματοοικονομικές έρευνες και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων για ποινικά αδικήματα διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια. Το 2021 περιουσιακά στοιχεία δεσμεύτηκαν προσωρινά σε τρεις περιπτώσεις. Έχει σημειωθεί κάποια αρχική πρόοδος όσον αφορά τη χρήση της εκτεταμένης δήμευσης σε υποθέσεις διαφθοράς, με οριστική δήμευση σε μία περίπτωση, ενώ έχει γίνει καλύτερα κατανοητή η σημασία της διενέργειας παράλληλων χρηματοοικονομικών ερευνών.

Δεν έχει αντιμετωπιστεί ακόμη η ανάγκη για μια πιο αποτρεπτική και συνεκτική πολιτική επιβολής κυρώσεων προκειμένου να βελτιωθεί η ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης στη διαφθορά και τη διαφθορά στα υψηλά κλιμάκια. Η χρήση συμφωνιών δικαστικού διακανονισμού πρέπει να γίνεται με εξαιρετική προσοχή, για τους σωστούς σκοπούς και με την τήρηση όλων των αναγκαίων διασφαλίσεων.

Οι επιδόσεις όσον αφορά την πρόληψη της διαφθοράς συνέχισαν να βελτιώνονται. Τόσο ο οργανισμός για την πρόληψη της διαφθοράς όσο και το συμβούλιό του δραστηριοποιήθηκαν

εγκαίρως και αύξησαν τις δραστηριότητες προβολής στο κοινό, τα μέσα ενημέρωσης και την κοινωνία των πολιτών.

Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον αριθμό των επαληθευμένων δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων και την εφαρμογή διαδικασιών διεξοδικής επαλήθευσης από τον οργανισμό. Το 2021 ο αριθμός των διοικητικών διαδικασιών και των διαδικασιών για πλημμελήματα που κινήθηκαν διπλασιάστηκε σε σύγκριση με το 2020. Παρά την προληπτική δράση του οργανισμού όσον αφορά τη διερεύνηση και την επιβολή κυρώσεων για παραβιάσεις του νόμου που αποσκοπούν στην πρόληψη της διαφθοράς στις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων και των απειλών για το δημόσιο συμφέρον, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές καθυστερήσεις από τα προηγούμενα έτη, ιδίως όσον αφορά τις ιδιαίτερα προβεβλημένες υποθέσεις.

Όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, το Μαυροβούνιο συνέχισε να καθιστά τις ποινικές έρευνες αποτελεσματικότερες. Αποκαταστάθηκε η πλήρης χρήση ειδικών ερευνητικών μέτρων. Οι νομοθετικές αλλαγές εισήγαγαν μέτρα διασφάλισης έναντι της πολιτικής επιρροής κατά τον διορισμό ή την παύση του διευθυντή της αστυνομίας. Δημιουργήθηκε επίσης μητρώο πραγματικών δικαιούχων. Το διοικητικό πλαίσιο για τα πυροβόλα όπλα βελτιώθηκε. Όσον αφορά την εμπορία ανθρώπων, εκκρεμούν περισσότερες υποθέσεις στα δικαστήρια και εκδόθηκαν περισσότερες τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις.

Συνελήφθησαν ορισμένες διαβόητες φυσιογνωμίες ομάδων οργανωμένου εγκλήματος, ενώ επιτεύχθηκε ένας ακόμα αριθμός ρεκόρ στις κατασχέσεις ναρκωτικών. Δρομολογήθηκε η πρώτη κοινή ομάδα έρευνας και αυξάνεται ο αριθμός των τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος.

Ωστόσο, η χώρα πρέπει να βελτιώσει τις επιδόσεις της όσον αφορά τις δικαστικές αποφάσεις για το λαθρεμπόριο καπνού και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη χρήση χρηματοοικονομικών ερευνών και την ικανότητα δήμευσης των προϊόντων εγκλήματος. Ωστόσο, το Μαυροβούνιο δεν έχει ακόμη αντιμετωπίσει ορισμένες οριζόντιες συστημικές ελλείψεις στο οικείο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος από τα δικαστήρια. Για να το επιτύχει αυτό, θα πρέπει να εφαρμόσει μια πιο αποτρεπτική πολιτική ως προς την επιβολή ποινών και την αναθεώρηση της χρήσης συμφωνιών δικαστικών διακανονισμών σε υποθέσεις οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος.

β) Ενίσχυση της ικανότητας δίωξης και εκδίκασης υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το Μαυροβούνιο δεν έχει ευθυγραμμίσει ακόμη τη νομοθεσία του με την πέμπτη οδηγία της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁸ και δεν έχει επιλύσει ορισμένα ζητήματα εφαρμογής σχετικά με την πραγματική κυριότητα και την εποπτεία. Η νομοθεσία για τα τυχερά παιχνίδια δεν έχει ευθυγραμμιστεί ακόμη με το κεκτημένο της ΕΕ και τα

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

διεθνή πρότυπα. Η ισχύουσα νομοθεσία αφήνει σημαντικά κενά και αυξάνει τον κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε αυτόν τον υψηλού κινδύνου τομέα, καθώς οι νομικές διασφαλίσεις κατά της επιρροής του οργανωμένου εγκλήματος στην ιδιοκτησιακή δομή των τυχερών παιχνιδιών είναι ανεπαρκείς.

Τον Φεβρουάριο του 2022 δημιουργήθηκε μητρώο πραγματικών δικαιούχων, το οποίο παρέχει στις αρχές πληροφορίες σχετικά με τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν ή ελέγχουν τελικά τις μετοχές εταιρειών ή οργανισμών που είναι καταχωρισμένοι στο Μαυροβούνιο. Η κεντρική τράπεζα του Μαυροβουνίου διαθέτει κεντρικό μητρώο για τους λογαριασμούς των κατοίκων, αλλά δεν διαθέτει μητρώο για τους λογαριασμούς των μη μόνιμων κατοίκων, το οποίο αποτελεί βασικό εργαλείο για τις έρευνες που αφορούν τους μη μόνιμους κατοίκους. Δεν έχει αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του ελλιπούς κτηματολογίου, κάτι που παρακωλύει την αποτελεσματικότητα των χρηματοοικονομικών ερευνών και των δημεύσεων περιουσιακών στοιχείων.

Το αρχικό ιστορικό επιδόσεων των ερευνών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνέχισε να βελτιώνεται, αλλά ο αριθμός των υποθέσεων παραμένει περιορισμένος. Το 2021 εκδόθηκαν δύο δικαστικές αποφάσεις κατά τριών ιδιωτών, οι οποίες βασίζονταν όλες σε συμφωνίες δικαστικού διακανονισμού.

γ) Επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη συχνή χρήση δικαστικών διακανονισμών.

Στις υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος, ο αριθμός των δικαστικών αποφάσεων και των καταδικαστικών αποφάσεων συνέχισε να αυξάνεται το 2021, αποτυπώνοντας τη σταθερή αύξηση του αριθμού των ερευνών τα τελευταία 2 έτη.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης έλαβε στήριξη από το Γραφείο Προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Ποντγκόριτσα για να αναλύσει τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται οι συμφωνίες δικαστικού διακανονισμού, διατυπώνοντας συστάσεις για πιθανές τροποποιήσεις του νόμου. Η στήριξη αυτή θα χρησιμοποιηθεί από την ομάδα εργασίας, την οποία έχει συγκροτήσει το υπουργείο, για την προετοιμασία πρότασης για τροποποιήσεις του κώδικα ποινικής δικονομίας.

δ) Συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Το Μαυροβούνιο συνέχισε να εφαρμόζει τη διμερή συμφωνία στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια. Τον Ιούνιο του 2021 το εθνικό συμβούλιο ασφαλείας ίδρυσε γραφείο για τον επιχειρησιακό συντονισμό των θεσμικών οργάνων που απαρτίζουν τον τομέα των πληροφοριών ασφαλείας. Η χώρα εξέδωσε επίσης απόφαση για τον διορισμό εθνικού συντονιστή και των μελών της εθνικής διυπηρεσιακής ομάδας για την πάταξη του βίαιου εξτρεμισμού, της τρομοκρατίας, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Τον Απρίλιο του 2021 το Μαυροβούνιο εξέδωσε εκτελεστικούς κανονισμούς του νόμου για τον χαρακτηρισμό και την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας. Τον Δεκέμβριο του 2021 εγκρίθηκε η νέα στρατηγική για την πρόληψη και την καταστολή της τρομοκρατίας, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τον ίδιο μήνα η κυβέρνηση πρότεινε επίσης νόμο για την επεξεργασία των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, με στόχο την πρόληψη και την ανίχνευση τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Ο νόμος αυτός ρυθμίζει για πρώτη φορά το σύστημα των καταστάσεων με τα ονόματα επιβατών στο Μαυροβούνιο.

Το Μαυροβούνιο συνέχισε να συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή και η αντιτρομοκρατική μονάδα εξακολουθεί να ανταλλάσσει πληροφορίες με τα κράτη μέλη, με άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και με άλλες χώρες εκτός ΕΕ που είναι επιχειρησιακοί εταίροι της Ευρωπαϊκής μέσω του διαύλου επικοινωνίας της εφαρμογής δικτύου ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA).

ε) Αποτελεσματική σταδιακή κατάργηση του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές το συντομότερο δυνατόν.

Το Μαυροβούνιο δεν έχει ακόμη προχωρήσει σε σταδιακή κατάργηση του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, παρά την προηγουμένως ανακοινωθείσα απόφαση να τερματίσει το πρόγραμμα αυτό το 2021. Αντιθέτως, τον Δεκέμβριο του 2021 η κυβέρνηση του Μαυροβουνίου αποφάσισε να παρατείνει το πρόγραμμα έως τα τέλη του 2022.

Το 2021 το Μαυροβούνιο έλαβε 241 αιτήσεις για 807 άτομα. Τον Δεκέμβριο του 2021 είχαν εκδοθεί 264 διαβατήρια του Μαυροβουνίου βάσει του προγράμματος αυτού.

Η Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της για την απόφαση παράτασης του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και εξακολουθεί να παροτρύνει το Μαυροβούνιο να το τερματίσει το συντομότερο δυνατόν. Η απόφαση παράτασης του προγράμματος προκαλεί μεγάλη ανησυχία στην ΕΕ στο πλαίσιο της συμφωνίας απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης με το Μαυροβούνιο¹⁹. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί το πρόγραμμα για όσο διάστημα εφαρμόζεται και συνεχίζεται η διεκπεραίωση των αιτήσεων. Η παρακολούθηση αυτή είναι αναγκαία διότι τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να παρακάμψουν τη διαδικασία θεώρησης βραχείας διαμονής στην ΕΕ και την εις βάθος αξιολόγηση των ατομικών μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που η διαδικασία αυτή συνεπάγεται. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εάν θεωρηθεί ότι τα προγράμματα αυτά ενέχουν αυξημένο κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη των κρατών μελών, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μπορεί να ανασταλεί²⁰.

3. Συστάσεις προς το Μαυροβούνιο

Το Μαυροβούνιο έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί σε ορισμένες από τις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Ωστόσο, το Μαυροβούνιο έχει επίσης λάβει μέτρα που αντιτίθενται προς τις συστάσεις όσον αφορά την πολιτική θεώρησης και το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές. Θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες σε όλους τους τομείς των εσωτερικών υποθέσεων και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα ζητήματα.

α) Ευθυγράμμιση, κατά προτεραιότητα, της πολιτικής θεώρησης του Μαυροβουνίου με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις

¹⁹ Οι κίνδυνοι αυτοί επισημάνθηκαν επίσης στη σύσταση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2022, για τη λήψη άμεσων μέτρων, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, σε σχέση με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές [C(2022) 2028]. Επιπλέον, σε ψήφισμα της 9ης Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε να συμπεριληφθούν τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές στα κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ [(2021/2026 (INL))].

²⁰ Βλ. σχετικά την απόφαση (ΕΕ) 2022/366 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2022, για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 69 της 4.3.2022, σ. 105).

τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

- β) Άμεσος τερματισμός του προγράμματος χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές.
- γ) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.
- δ) Συνέχιση της προόδου όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της διαφθοράς και της τρομοκρατίας με τους εξής τρόπους: i) ενίσχυση της συμμετοχής του Μαυροβουνίου στην EMPACT· ii) περαιτέρω πρόοδος ως προς τη δημιουργία ενός σταθερού ιστορικού επιδόσεων σε υποθέσεις διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την κατάσχεση, δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης που προκύπτουν από τέτοιου είδους αδικήματα· iii) ενίσχυση της ικανότητας δίωξης και εκδίκασης υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και θέσπιση νέου νόμου για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας· και iv) συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.
- ε) Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανανέωση της τεχνικής συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας.

IV. Βόρεια Μακεδονία

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1. Δράσεις στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής

Το 2021 η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για τη διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης, και για το άσυλο, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο.

Τα κράτη μέλη ανέφεραν καλή συνεργασία στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων, της μετανάστευσης και του ασύλου. Ειδικότερα, η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε τη διμερή συνεργασία με κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων ήταν η Γερμανία, η Γαλλία, η Κροατία, οι Κάτω Χώρες και η Πολωνία. Τα κράτη μέλη αναφέρουν επίσης πολύ καλή συνεργασία με τη Βόρεια Μακεδονία όσον αφορά τις επιστροφές και τις επανεισδοχές, όπως εκφράστηκε επίσης στη μεικτή επιτροπή επανεισδοχής που έλαβε χώρα τον Ιούνιο του 2022. Η συνεργασία με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο συνεχίστηκε στο πλαίσιο του συμφωνηθέντος χάρτη πορείας για την ενίσχυση της ικανότητας στους τομείς του ασύλου και της υποδοχής. Διατηρήθηκε επίσης η συνεργασία με τον Frontex.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Περαιτέρω βελτίωση της καταγραφής των μεταναστών με πιο συστηματικό τρόπο· προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών προκλήσεων και τη βελτίωση της καταγραφής των μεταναστών. Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να αναπτύσσει εθνικά συστήματα καταγραφής των μεταναστών και να βελτιώνει τον εντοπισμό και την καταγραφή μεικτών μεταναστευτικών ροών. Η συμφωνία επανεισδοχής της ΕΕ εφαρμόζεται με ικανοποιητικό τρόπο.

Εξακολούθησε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Η συνολική διαδικασία ασύλου μπορεί, ωστόσο, να διαρκέσει αρκετά χρόνια, και αυτό δεν είναι αποτελεσματικό, ενώ αυξάνει τους κινδύνους περαιτέρω μετακινήσεων. Η Βόρεια Μακεδονία πρέπει ακόμη να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τις αξιολογήσεις αξιοπιστίας, το νομικό σκεπτικό των αποφάσεων και τη μεμονωμένη αξιολόγηση της προσωπικής κατάστασης των αιτούντων, την ορθή αξιολόγηση των σχετικών και επικαιροποιημένων πληροφοριών για τη χώρα καταγωγής και την ιεράρχηση των προδήλως βάσιμων υποθέσεων. Μολονότι διασφαλίζεται από τον νόμο, δεν έχει εφαρμοστεί καμία ευνοϊκή διαδικασία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η εφαρμογή της διαδικασίας ασύλου δεν είναι ακόμη σύμφωνη με το κεκτημένο της ΕΕ. Στον δήμο Gazi Baba, άτομα που συλλαμβάνονται σε αντικανονικές μετακινήσεις εξακολουθούν να κρατούνται αυθαίρετα στο κέντρο υποδοχής αλλοδαπών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι θα καταθέσουν ως μάρτυρες σε δικαστικές υποθέσεις κατά διακινητών. Η πρακτική αυτή δεν συνάδει, ωστόσο, με τα διεθνή πρότυπα. Εξακολουθούν να μη διενεργούνται αποτελεσματικοί δικαστικοί έλεγχοι όσον αφορά τις πρακτικές κράτησης και οι μετανάστες που τελούν υπό κράτηση δεν λαμβάνουν νομικές συμβουλές και συνδρομή, ώστε να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε μέσα παροχής έννομης προστασίας.

β) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Βόρειας Μακεδονίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η Βόρεια Μακεδονία δεν έλαβε μέτρα το 2021 για την περαιτέρω ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της χώρας με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ. Οι υπήκοοι διαφόρων τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε υποχρέωση θεώρησης για την ΕΕ, μεταξύ των οποίων το Αζερμπαϊτζάν, η Μποτσουάνα, η Κούβα, το Ελ Σαλβαδόρ και η Τουρκία, απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Βόρεια Μακεδονία. Θα πρέπει να αποφεύγεται οποιαδήποτε περαιτέρω απόκλιση από τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης. Η Βόρεια Μακεδονία θα πρέπει να εξασφαλίσει την επίτευξη προόδου όσον αφορά την ευθυγράμμιση της πολιτικής της με τον κατάλογο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θέμα συνεχούς διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και της Βόρειας Μακεδονίας. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί συνεχώς τη δράση της Βόρειας Μακεδονίας προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισης με την ΕΕ ως προς τις θεωρήσεις.

1.2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2021 ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη από υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας σχεδόν τετραπλασιάστηκε (αύξηση κατά 293 %), με 5 345 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2021 σε σύγκριση με 1 360 το 2020. Το ποσοστό αναγνώρισης μειώθηκε ελαφρά από 1,8 % το 2020 σε 1,2 % το 2021.

Το 2021 αναφέρθηκαν 12 αντικανονικές διελύσεις συνόρων από υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας σε επίπεδο ΕΕ, έναντι 18 το 2020. Το 2021 ο αριθμός των υπηκόων της Βόρειας Μακεδονίας που διαπιστώθηκε ότι διέμεναν αντικανονικά παρέμεινε σχετικά σταθερός σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, με 6 305 αντικανονικές διαμονές το 2021 σε σύγκριση με 6 270 το 2020 (αύξηση μικρότερη του 1 %). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου αυξήθηκε κατά 20 %, δηλαδή από 2 415 αρνήσεις το 2020 σε 2 905 το 2021.

Πέρυσι σημειώθηκε πτωτική τάση στον αριθμό: i) των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους της Βόρειας Μακεδονίας (2 200 το 2021 σε σύγκριση με 2 360 το 2020, μείωση κατά 7 %)· και ii) των ατόμων που επέστρεψαν (1 040 το 2021 σε σύγκριση με 1 510 το 2020, μείωση κατά 31 %). Ωστόσο, τα κράτη μέλη αναφέρουν καλή συνεργασία όσον αφορά το θέμα της επιστροφής και της επανεισδοχής.

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων), της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η χώρα συνέχισε επίσης να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης, παρακολουθώντας την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Τα κράτη μέλη, η Ευρωπόλ και η Eurojust αναφέρουν καλή εν γένει συνεργασία με τη Βόρεια Μακεδονία στον τομέα της ασφάλειας. Το 2021 η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να συνεργάζεται διμερώς με κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων ήταν η Τσεχία, η Γερμανία, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, μεταξύ άλλων με τη δήμευση περισσότερων περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης.

Η Βόρεια Μακεδονία συνέχισε να εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεταξύ άλλων στα υψηλά κλιμάκια. Θα πρέπει να δημευθούν περισσότερα περιουσιακά στοιχεία εγκληματικής προέλευσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών: το 2021 υπήρξαν τέσσερις μόνον υποθέσεις δήμευσης περιουσιακών στοιχείων. Η δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης θα πρέπει να αποτελέσει στρατηγική προτεραιότητα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια στη χώρα.

β) Περαιτέρω βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων των ερευνών, των διώξεων και των καταδικαστικών αποφάσεων για το οργανωμένο έγκλημα και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Βόρεια Μακεδονία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εδραίωση του ιστορικού επιδόσεών της όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις καταδικαστικές αποφάσεις στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το 2021 απαγγέλθηκαν κατηγορίες κατά 9 ατόμων, εκδόθηκαν πρωτοβάθμιες καταδικαστικές αποφάσεις για 7 άτομα και εκδόθηκαν δευτεροβάθμιες καταδικαστικές αποφάσεις για 2 άτομα. Όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα, το 2021 κινήθηκαν 17 έρευνες σε βάρος 119 ατόμων. Απαγγέλθηκαν επίσης κατηγορίες σε βάρος 55 ατόμων. Πραγματοποιήθηκαν χρηματοοικονομικές έρευνες σε 3 υποθέσεις. Η δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης δεν χρησιμοποιείται επαρκώς (μόνο 10 υποθέσεις με πρωτοβάθμιες αποφάσεις δήμευσης περιουσιακών στοιχείων, μικρής κυρίως αξίας, π.χ. αυτοκίνητα, χρήματα και κινητά τηλέφωνα).

Όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τον Ιούνιο του 2021 η Βόρεια Μακεδονία ενέκρινε νέα εθνική εκτίμηση κινδύνου, καθώς και σχέδιο δράσης το οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί έως το 2024. Έχει επίσης δημιουργηθεί μητρώο πραγματικών δικαιούχων, ενώ δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη πλήρες μητρώο τραπεζικών λογαριασμών.

γ) Αύξηση της συμμετοχής σε συντονισμένες ή κοινές έρευνες και διώξεις με χώρες στην περιοχή και με κράτη μέλη.

Η Βόρεια Μακεδονία αύξησε τη στρατηγική και επιχειρησιακή συνεργασία της με διεθνείς εταίρους, συμμετέχοντας σε κοινά έργα με την Ιντερπόλ, την Ευρωπόλ, το SELEC, τον CEPOL, τον Frontex και τον ΟΑΣΕ. Με την EMPACT, η χώρα συμμετείχε επίσης σε περισσότερες διμερείς και πολυμερείς επιχειρήσεις (ημέρες κοινής δράσης) και σε άλλες δραστηριότητες με σκοπό την εντατικοποίηση της ανταλλαγής επιχειρησιακών πληροφοριών με την Ιντερπόλ, την Ευρωπόλ, το SELEC και τα κράτη μέλη.

Η χώρα συνέχισε να εφαρμόζει εθνικό σχέδιο για την κοινωνική επανένταξη και την αποκατάσταση των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών που επιστρέφουν και των οικογενειών τους. Θα πρέπει, ωστόσο, να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος για την ανάπτυξη ενιαίας και ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά το θέμα αυτό.

δ) Πλήρης αξιοποίηση του εθνικού κέντρου συντονισμού για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Το εθνικό κέντρο συντονισμού για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος λειτουργεί, αλλά πρέπει να βελτιώσει την επιχειρησιακή του ικανότητα, καθώς δεν έχουν τοποθετήσει στο κέντρο μέλη όλες οι αρχές, κάτι που περιορίζει την αποτελεσματικότητά του. Συνέβαλε στην παροχή δεδομένων και στη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων θεσμικών οργάνων, υποστηρίζοντας έτσι τις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος.

ε) Συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Η Βόρεια Μακεδονία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της διμερούς συμφωνίας στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα

Δυτικά Βαλκάνια και τα μέρη συμφώνησαν να επικαιροποιήσουν τη συμφωνία. Η Βόρεια Μακεδονία υπέβαλε την τέταρτη ενδιάμεση έκθεση τον Μάρτιο του 2022. Θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την υλοποίηση των υπόλοιπων δραστηριοτήτων που προβλέπονται στη συμφωνία.

Η εθνική επιτροπή για την καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας συμμετείχε σε έργα και εργαστήρια για την ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας και της ανάπτυξης ικανοτήτων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσον αφορά την επανένταξη των ξένων τρομοκρατών μαχητών και την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού. Η Βόρεια Μακεδονία συγκρότησε επίσης διυπηρεσιακή ομάδα εργασίας και εθνική ομάδα δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η χώρα συνεργάστηκε και αντάλλαξε αποτελεσματικά πληροφορίες με την Ευρωπόλ σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και ολοκλήρωσε την υλοποίηση μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

στ) Πλήρης εφαρμογή της νέας ενότητας σχετικά με τις ύποπτες συναλλαγές που αναφέρονται από τη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και την καταγραφή του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τη χρήση της από τις εισαγγελίες.

Η ΜΧΠ έχει θέσει σε εφαρμογή το πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων. Οι αρμόδιες αρχές (όπως το Υπουργείο Εσωτερικών, η Εισαγγελία, η Υπηρεσία Δημοσίων Εσόδων, η Οικονομική Αστυνομία και η Τελωνειακή Διοίκηση) υποβάλλουν ηλεκτρονικά στη ΜΧΠ αναφορές ύποπτων συναλλαγών. Εάν από την επεξεργασία και την ανάλυση των εν λόγω δεδομένων προκύψουν υπόνοιες για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ή άλλων εγκλημάτων, η ΜΧΠ υποβάλλει έκθεση ή ειδοποίηση στις αρμόδιες αρχές.

Τον Ιανουάριο του 2021 η ΜΧΠ δημιούργησε ένα ηλεκτρονικό σύστημα για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που έλαβαν τα αρμόδια ιδρύματα μετά την υποβολή έκθεσης ή ειδοποίησης από τη ΜΧΠ. Επιπλέον, η ΜΧΠ, προκειμένου να σχηματίσει πλήρη εικόνα της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος, καταχώρισε στο σύστημα παρακολούθησης υποθέσεων κάθε αναφορά ή ειδοποίηση που υποβλήθηκε στις αρμόδιες αρχές από τις αρχές του 2017.

ζ) Μη δυνατότητα συστηματικής απόκτησης ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος.

Ο νόμος περί ιθαγένειας της Βόρειας Μακεδονίας επιτρέπει την απόκτηση ιθαγένειας για ειδικό οικονομικό συμφέρον χωρίς προηγούμενη απαίτηση διαμονής. Τον Οκτώβριο του 2021 115 άτομα είχαν αποκτήσει ιθαγένεια για λόγους οικονομικού συμφέροντος, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση σε σύγκριση με το 2020 (έως τον Δεκέμβριο του 2020 103 άτομα είχαν αποκτήσει ιθαγένεια για λόγους οικονομικού συμφέροντος). Λαμβανομένου υπόψη του ότι ο νόμος της Βόρειας Μακεδονίας για την ιθαγένεια επιτρέπει την απόκτηση ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος χωρίς απαιτήσεις προηγούμενης διαμονής, καθώς και του αριθμού των συνολικών και επιτυχόντων αιτούντων, παρακολουθούνται στενά οι μεταναστευτικοί κίνδυνοι και οι κίνδυνοι για την ασφάλεια που θα μπορούσαν να προκύψουν για την ΕΕ. Η Επιτροπή έχει επιστήσει την προσοχή της Βόρειας Μακεδονίας στους κινδύνους αυτούς. Η συστηματική χορήγηση ιθαγένειας σε αντάλλαγμα για επενδύσεις προκαλεί μεγάλη ανησυχία στην ΕΕ και μπορεί να έχει αντίκτυπο στο καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράκαμψη της διαδικασίας θεώρησης βραχείας διαμονής και την εις βάθος αξιολόγηση των ατομικών μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που συνεπάγεται. Η

Επιτροπή θεωρεί ότι, εάν η εφαρμογή του εν λόγω νόμου θεωρηθεί ότι ενέχει αυξημένο κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη των κρατών μελών, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μπορεί να ανασταλεί²¹.

3. Συστάσεις προς τη Βόρεια Μακεδονία

Η Βόρεια Μακεδονία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες στους τομείς της διαχείρισης της μετανάστευσης, της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της τρομοκρατίας, της καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και της απόκτησης ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α) Ευθυγράμμιση, κατά προτεραιότητα, της πολιτικής θεωρήσεων της Βόρειας Μακεδονίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.
- γ) Μη δυνατότητα συστηματικής απόκτησης ιθαγένειας για λόγους ειδικού οικονομικού συμφέροντος.
- δ) Έγκριση επικαιροποιημένων στρατηγικών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού και συνέχιση της επίτευξης προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.
- ε) Συνέχιση των προσπαθειών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος μέσω: i) της βελτίωσης του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, μεταξύ άλλων με τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων· ii) της βελτίωσης του ιστορικού επιδόσεων των ερευνών, των διώξεων και των καταδικαστικών αποφάσεων για το οργανωμένο έγκλημα και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες· iii) της συμμετοχής σε περισσότερες συντονισμένες ή κοινές έρευνες και διώξεις με χώρες στην περιοχή και με κράτη μέλη· και iv) της πλήρους αξιοποίησης του εθνικού κέντρου συντονισμού για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού εγκλήματος.

V. Σερβία

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

²¹ Βλ. σχετικά την απόφαση (ΕΕ) 2022/366 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2022, για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 69 της 4.3.2022, σ. 105).

1.1 Δράσεις στον τομέα της μετανάστευσης, του ασύλου και της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής

Το 2021 η Σερβία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα στους τομείς της διαχείρισης των συνόρων, της μετανάστευσης και του ασύλου. Τα κράτη μέλη ανέφεραν εν γένει καλή συνεργασία με τη Σερβία στους τομείς της διαχείρισης των συνόρων και της μετανάστευσης, καθώς και της επιστροφής και επανεισδοχής. Το νομικό πλαίσιο για τον έλεγχο των συνόρων είναι σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένο με το κεκτημένο της ΕΕ. Η Σερβία συνέχισε να εφαρμόζει αποτελεσματικά τη στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και το σχέδιο δράσης της, εξακολουθώντας παράλληλα να δέχεται σοβαρές μεταναστευτικές πιέσεις όπως και άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Συνέχισε να εφαρμόζει τον χάρτη πορείας για την ενίσχυση του ασύλου και της υποδοχής, όπως συμφωνήθηκε με τον Οργανισμό της ΕΕ για το Άσυλο.

Υπήρξε τακτική συνεργασία με την Ευρώπη σε πολλά επίπεδα με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Η Σερβία συμμετείχε σε διάφορες διεθνείς επιχειρήσεις για την καταπολέμηση της αντικανονικής μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων. Η χώρα εφαρμόζει επίσης στρατηγική για την πρόληψη και την πάταξη της εμπορίας ανθρώπων για την περίοδο 2017-2022, η οποία επικεντρώνεται στην προστασία των γυναικών και των παιδιών. Οι σερβικές αρχές συνέχισαν να ενισχύουν την ικανότητά τους να φιλοξενούν και να φροντίζουν μετανάστες υπό τις ειδικές περιστάσεις της πανδημίας COVID-19.

Η συμφωνία περί καθεστώτος μεταξύ του Frontex και της Σερβίας²² άρχισε να ισχύει την 1η Μαΐου 2021. Στο Βελιγράδι βρίσκεται αξιωματικός-σύνδεσμος του Frontex (με περιφερειακή εντολή που καλύπτει τη Σερβία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και το Μαυροβούνιο). Η κοινή επιχείρηση του Frontex και της Σερβίας ξεκίνησε στις 16 Ιουνίου 2021 με στόχο τον έλεγχο της αντικανονικής μετανάστευσης, την αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος και την ενίσχυση της συνεργασίας για την επιβολή του νόμου. Η κοινή επιχείρηση του 2022 βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ένα κράτος μέλος επισήμανε ένα σημαντικό ζήτημα επανεισδοχής λόγω της διαφορετικής ερμηνείας μιας διμερούς συμφωνίας· οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του ζητήματος αυτού βρίσκονται σε εξέλιξη. Ένα άλλο κράτος μέλος κοινοποίησε τη συνεργασία για την καταπολέμηση της χρήσης πλαστών/παραποιημένων ταξιδιωτικών εγγράφων. Επιπλέον, ένα άλλο κράτος μέλος ανέφερε ότι εξαρθρώθηκαν τρία σερβικά δίκτυα παράνομης μετανάστευσης.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Έγκριση του σχεδίου δράσης Σένγκεν και διασφάλιση επαρκούς συμμετοχής όλων των αρμόδιων κυβερνητικών οργάνων.

Η υλοποίηση του έργου αδελφοποίησης «Ανάπτυξη του σχεδίου δράσης Σένγκεν» (ΜΠΒ 2014) ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018· Η Ουγγαρία και η Λιθουανία ήταν οι εξωτερικοί εταίροι του σερβικού Υπουργείου Εσωτερικών. Το σχέδιο αξιολόγησε το νομικό πλαίσιο της Σερβίας και τη συμμόρφωσή του με το κεκτημένο του Σένγκεν και συνέβαλε στην ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο του Σένγκεν. Το αποτέλεσμα ήταν ένα έγγραφο που μπορεί να

²² Συμφωνία περί καθεστώτος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Σερβίας με αντικείμενο δράσεις που εκτελούνται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής στη Δημοκρατία της Σερβίας.

χρησιμοποιηθεί για την οριστικοποίηση του προσχεδίου δράσης για την ένταξη στον χώρο Σένγκεν. Το έργο έληξε τον Δεκέμβριο του 2021.

β) Ανάπτυξη και έγκριση νέας στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (ΟΔΣ) σύμφωνα με τις νέες έννοιες της ΟΔΣ.

Στις 19 Αυγούστου 2021 συγκροτήθηκε ειδική ομάδα εργασίας η οποία επιφορτίστηκε με την εκπόνηση της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2022-2027 στη Δημοκρατία της Σερβίας. Η έγκριση της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης βρίσκεται σε εξέλιξη.

γ) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Το 2021 χρηματοδοτήθηκαν 34 προγράμματα για την ευαισθητοποίηση των προσφύγων, των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων και των επαναπατριζόμενων όσον αφορά το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης, καθώς και την κοινωνική τους ένταξη και τους διαθέσιμους μηχανισμούς για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Η κυβέρνηση χρηματοδότησε τις τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση των αναγκών των επαναπατριζόμενων. Το Υπουργείο Εσωτερικών εφαρμόζει τη στρατηγική για την επανένταξη των επαναπατριζόμενων και τη στρατηγική για την κοινωνική ένταξη ανδρών και γυναικών Ρομά στη Δημοκρατία της Σερβίας για την περίοδο 2016-2025.

δ) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Σερβίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η πολιτική θεωρήσεων της Σερβίας δεν είναι ευθυγραμμισμένη με τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε θεώρηση για βραχεία διαμονή στην ΕΕ. Οι υπήκοοι των ακόλουθων χωρών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Σερβία: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Μπαχρέιν, Λευκορωσία, Βολιβία, Κίνα, Κούβα, Γουινέα Μπισάου, Ινδία, Ινδονησία, Τζαμάικα, Κιργιστάν, Κουβέιτ, Καζακστάν, Μογγολία, Ομάν, Κατάρ, Ρωσία, Σουρινάμ και Τουρκία.

Η έλλειψη ευθυγράμμισης με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ προκαλεί ολοένα και περισσότερες αντικανονικές ροές κατά μήκος της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων, κάτι το οποίο επιφέρει αρνητικό αντίκτυπο στην εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης και των συνόρων της Σερβίας, και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά προτεραιότητα. Τα στοιχεία από τους πρώτους μήνες του 2022 δείχνουν ειδικότερα ότι οι υπήκοοι του Μπουρούντι, της Τυνησίας, της Ινδίας, της Κούβας και της Τουρκίας μετακινούνταν από τη Σερβία για να συνεχίσουν το αντικανονικό ταξίδι τους προς κράτη μέλη κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων. Οι πολιτικές θεωρήσεων τρίτων χωρών μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τις αντικανονικές μεταναστευτικές ροές προς την ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων με την ΕΕ συμβάλλει στην καλή λειτουργία του καθεστώτος απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης των εν λόγω εταίρων με την ΕΕ. Στις 20 Οκτωβρίου 2022 η Σερβία

ενημέρωσε την Επιτροπή ότι εξέδωσε απόφαση για τη θέσπιση υποχρέωσης θεώρησης για τους υπηκόους του Μπουρούντι²³ και της Τυνησίας²⁴, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Σερβίας στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο έναντι της Επιτροπής. Η Σερβία έχει δεσμευτεί να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε θεώρηση για βραχεία διαμονή στην ΕΕ, ιδίως με τη θέσπιση υποχρέωσης θεώρησης για τους υπηκόους της Ινδίας έως το τέλος του 2022. Η Επιτροπή αναμένει περαιτέρω ευθυγράμμιση των θεωρήσεων σύμφωνα με τις εν λόγω δεσμεύσεις και προσβλέπει σε περαιτέρω λεπτομέρειες από τη Σερβία σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού για τις θεωρήσεις, η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί συνεχώς τη δράση της Σερβίας προς την κατεύθυνση της ευθυγράμμισης με την ΕΕ ως προς τις θεωρήσεις.

1.2 Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2021 υποβλήθηκαν 3 390 αιτήσεις διεθνούς προστασίας από Σέρβους υπηκόους στα κράτη μέλη, δηλαδή σημειώθηκε αύξηση κατά 22 % έναντι του 2020 (2 780). Το ποσοστό αναγνώρισης αυξήθηκε από 4 % το 2020 σε 6 % το 2021.

Οι αντικανονικές διελεύσεις των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ από Σέρβους υπηκόους αυξήθηκαν κατά 28 %, από 21 το 2020 σε 37 το 2021. Ο αριθμός των Σέρβων υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη μειώθηκε κατά 12 % (14 430 άτομα το 2021 έναντι 16 355 το 2020). Το 2021 ωστόσο, μετά τη σταθερή μείωση που καταγράφηκε από το 2018, ο αριθμός των Σέρβων υπηκόων στους οποίους απαγορεύθηκε η είσοδος αυξήθηκε κατά 15 % (8 265 το 2021 έναντι 7 210 το 2020).

Τόσο ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για Σέρβους υπηκόους (5 650 το 2021 έναντι 6 265 το 2020) όσο και ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν (3 020 το 2021 έναντι 3 540 το 2020) μειώθηκαν κατά 10 % και 15 %, αντίστοιχα, το 2021 σε σύγκριση με το 2020. Ο Frontex αναφέρει εν γένει καλή εμπειρία σε δραστηριότητες που σχετίζονται με την επιστροφή και διενεργούνται στη Σερβία.

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Η Σερβία συνέχισε την υλοποίηση δράσεων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών και ανθρώπων), την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την πρόληψη της διαφθοράς και την ενίσχυση της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με τη Σερβία στον τομέα της ασφάλειας. Η Σερβία συνέχισε να συνεργάζεται με την Ευρωπόλ και την Eurojust και συμμετείχε σε κοινές δραστηριότητες με διάφορα κράτη μέλη. Ο ασφαλής δίαυλος επικοινωνίας SIENA λειτουργεί και χρησιμοποιείται τακτικά. Υπάρχει εδραιωμένη συνεργασία μεταξύ Σερβίας και CEPOL.

Το πρώτο στάδιο της συνταγματικής μεταρρύθμισης με στόχο την ενίσχυση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης ολοκληρώθηκε επιτυχώς τον Φεβρουάριο του 2021 με τη δημοσίευση των

²³ Η απόφαση άρχισε να ισχύει στις 22 Οκτωβρίου 2022.

²⁴ Η απόφαση άρχισε να ισχύει στις 20 Νοεμβρίου 2022.

συνταγματικών τροποποιήσεων στο κοινοβούλιο. Η εκτελεστική νομοθεσία, η οποία έχει προγραμματιστεί να εγκριθεί έως τον Φεβρουάριο του 2023, θα είναι σημαντική για την ενίσχυση των εγγυήσεων έναντι δυνητικής πολιτικής επιρροής στο δικαστικό σώμα.

Το 2021 η Σερβία ενέτεινε τις επιχειρήσεις κατά του οργανωμένου εγκλήματος έπειτα από μείωση των δραστηριοτήτων το 2020 ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19. Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της παράνομης κατασκευής και εμπορίας όπλων. Πραγματοποιήθηκαν πολλές επιχειρησιακές δραστηριότητες σε συνεργασία με την Ευρωπόλ· η σερβική αστυνομία συμμετείχε επίσης σε πολλά αναλυτικά έργα της EMPACT. Η Σερβία ανέφερε ότι είχε ιδιαίτερα στενή συνεργασία με ένα κράτος μέλος για τη βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας όσον αφορά τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2021 ξεκίνησαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την τροποποίηση του ποινικού κώδικα, με έμφαση στο οργανωμένο έγκλημα, ιδίως στην πρόληψη της παράνομης κατασκευής και του λαθρεμπορίου όπλων.

Εξακολουθούν, ωστόσο, να υπάρχουν ορισμένες σημαντικές προκλήσεις. Τα εγκληματικά δίκτυα που προέρχονται από τη Σερβία ή συνδέονται με αυτήν παραμένουν ενεργά στην ΕΕ. Οι εγκληματικές τους δραστηριότητες είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν το οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας (διαρρήξεις, εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, ληστείες), τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, το έγκλημα που εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο, την απάτη με πληρωμές χωρίς μετρητά, την παραγωγή και παράνομη διακίνηση καπνού και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών (ιδίως κοκαΐνης και ηρωΐνης)²⁵. Η Σερβία αποτελεί σημαντική χώρα διέλευσης για την παράνομη διακίνηση μεταναστών κατά μήκος της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων και, ως εκ τούτου, οι Σέρβοι διακινητές συμμετέχουν ενεργά στη μεταφορά αντικανονικών μεταναστών σε ολόκληρη την περιοχή. Σε αρκετά κράτη μέλη, τα σερβικά δίκτυα εμπορίας ανθρώπων εκμεταλλεύονται τα θύματα, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων, υποβάλλοντάς τα ιδίως σε εργασιακή εκμετάλλευση και καταναγκαστική εγκληματική δραστηριότητα. Στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, η Σερβία θεωρεί ότι η επιστροφή των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών είναι το μεγαλύτερο ζήτημα ασφάλειάς της.

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*.

α) Βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων των ερευνών, των απαγγελιών κατηγοριών και των τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, συμπεριλαμβανομένης της κατάσχεσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης.

Η Σερβία έχει πραγματοποιήσει αλλαγές για τη βελτίωση της αποτίμησης του ιστορικού επιδόσεων της όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, συμπεριλαμβανομένης της κατάσχεσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης.

²⁵ Συνεισφορές των κρατών μελών στην αξιολόγηση των απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ το 2021.

Σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, σημειώθηκε ελαφρά αύξηση του αριθμού των απαγγελιών κατηγοριών και των τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων το 2021 σε σύγκριση με το 2020.

Με βάση τις απαγγελίες κατηγοριών από την εισαγγελία οργανωμένου εγκλήματος, τα δικαστήρια εξέδωσαν πρωτοβάθμιες αποφάσεις κατά 10 ατόμων το 2021 (σε σύγκριση με 22 το 2020). Εκδόθηκαν τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις κατά 19 ατόμων (σε σύγκριση με 11 το 2020). Η εισαγγελία οργανωμένου εγκλήματος διέταξε τη διεξαγωγή ερευνών σε βάρος 22 ατόμων και εξέδωσε 22 απαγγελίες κατηγοριών (σε σύγκριση με 19 το 2020). Όπως και το 2020, δεν υπήρξαν περιπτώσεις οριστικής δήμευσης περιουσιακών στοιχείων (σε σύγκριση με 3 το 2019). Η Σερβία πρέπει ακόμη να δημιουργήσει ένα πειστικό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων σε υποθέσεις διαφθοράς.

Το 2021 οι ειδικές υπηρεσίες καταπολέμησης της διαφθοράς στις ανώτερες εισαγγελίες έλαβαν 3 035 ποινικές καταγγελίες (σε σύγκριση με 2 936 το 2020). Διέταξε 270 έρευνες και κίνησε παράλληλες χρηματοοικονομικές έρευνες σε βάρος 67 ατόμων (σε σύγκριση με 23 το 2020). Εκδόθηκαν συνολικά 540 απαγγελίες κατηγοριών (470 το 2020). Τα δικαστήρια εξέδωσαν αποφάσεις σε βάρος 271 ατόμων σε πρώτο βαθμό έπειτα από απαγγελία κατηγοριών από τις εν λόγω υπηρεσίες (230 το 2020). Εκδόθηκαν τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε βάρος 255 ατόμων (σε σύγκριση με 195 το 2020).

Το 2021 εισαγγελικές αρχές γενικής δικαιοδοσίας (όχι εξειδικευμένες υπηρεσίες) εξέδωσαν 29 εντολές για διερεύνηση αδικημάτων διαφθοράς και οικονομικού εγκλήματος (22 το 2020) και απήγγειλαν λιγότερες κατηγορίες από ό,τι το 2020 λόγω της σταδιακής μετατόπισης των υποθέσεων στις εξειδικευμένες υπηρεσίες (63 απαγγελίες κατηγοριών το 2021 σε σύγκριση με 136 το 2020). Τα δικαστήρια καταδίκασαν 132 άτομα σε πρώτο βαθμό και 80 άτομα σε τελευταίο βαθμό. Οριστική δήμευση περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιήθηκε σε 1 μόνον υπόθεση (σε σύγκριση με 3 το 2020).

β) Έγκριση νέας στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η οποία θα στηρίζεται σε ένα αξιόπιστο και ρεαλιστικό σχέδιο δράσης καθώς και σε έναν αποτελεσματικό μηχανισμό συντονισμού.

Δεδομένου ότι η εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2013-2018 έχει λήξει, η Σερβία πρέπει να εγκρίνει και να αρχίσει να εφαρμόζει μια νέα στρατηγική που θα στηρίζεται σε ένα ρεαλιστικό σχέδιο δράσης και σε έναν αποτελεσματικό μηχανισμό συντονισμού. Ωστόσο, η ανάπτυξη της εν λόγω νέας στρατηγικής και του εν λόγω νέου σχεδίου δράσης βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Για τους τομείς που είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στη διαφθορά, τον Σεπτέμβριο 2021 η Σερβία ενέκρινε το επιχειρησιακό σχέδιο για την πρόληψη της διαφθοράς σε τομείς ειδικού κινδύνου.

Τέλος, τον Οκτώβριο του 2021 το Υπουργείο Παιδείας ενέκρινε ειδικό επιχειρησιακό σχέδιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην εκπαίδευση, και τον Δεκέμβριο του 2021 το Υπουργείο Υγείας ενέκρινε σχέδιο κατά της διαφθοράς στον τομέα της υγείας. Και τα δύο σχέδια πρόκειται να υλοποιηθούν το 2022.

γ) Συνέχιση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια.

Στο πλαίσιο του στόχου 1 του κοινού σχεδίου δράσης, τον Δεκέμβριο του 2021 η κυβέρνηση διόρισε τον Υπουργό Εσωτερικών ως εθνικό συντονιστή για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Υπάρχει εθνικός συντονιστικός φορέας, επιφορτισμένος με τον συντονισμό της πρόληψης και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

Στο πλαίσιο του στόχου 2, η κυβέρνηση συνέχισε να εφαρμόζει το σχέδιο δράσης για τον εντοπισμό των επαναπατριζόμενων τρομοκρατών μαχητών με σερβική ιθαγένεια όταν διασχίζουν τα κρατικά σύνορα.

δ) Εντατικοποίηση των προσπαθειών για την πρόληψη κάθε μορφής ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό και στην τρομοκρατία, συμπεριλαμβανομένου του βίαιου ακροδεξιού εξτρεμισμού.

Η Σερβία εξακολουθεί να καταβάλλει προσπάθειες στον τομέα αυτόν. Το 2021 η πλατφόρμα SIENA χρησιμοποιήθηκε εντατικά. Μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 2021 η Σερβία, από κοινού με την Ευρώπη, στόχευε το εξτρεμιστικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Η Τσεχία αναφέρθηκε στη συνεργασία με τη Σερβία για την καταπολέμηση των ψευδών ειδήσεων με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας των δημοσιογράφων και των εκλογικών παρατηρητών να αντιμετωπίζουν την παραπληροφόρηση και την προπαγάνδα.

3. Συστάσεις προς τη Σερβία

Η Σερβία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις προηγούμενες συστάσεις της Επιτροπής. Απαιτούνται, ωστόσο, περαιτέρω προσπάθειες για την πολιτική θεωρήσεων, τη διαχείριση των συνόρων, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την πρόληψη και την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίαιου εξτρεμισμού. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α) Έγκριση νέας στρατηγικής και σχεδίου δράσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων (ΟΔΣ) σύμφωνα με τις νέες έννοιες της ΟΔΣ.
- β) Επακόλουθες ενέργειες επί των δεσμεύσεων στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο και ευθυγράμμιση, κατά προτεραιότητα, της πολιτικής θεωρήσεων της Σερβίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- γ) Έγκριση νέας στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς, συνοδευόμενης από ένα αξιόπιστο και ρεαλιστικό σχέδιο δράσης.
- δ) Βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης ναρκωτικών, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης και της εκμετάλλευσης μεταναστών στα κράτη μέλη.
- ε) Συνέχιση της εφαρμογής της διμερούς συμφωνίας στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στα Δυτικά Βαλκάνια, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (στόχος 4) και την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας (στόχος 5): έγκριση της νέας στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού, τα οποία θα καλύπτουν κάθε μορφή ριζοσπαστικοποίησης και βίαιου εξτρεμισμού (ανεξάρτητα από τα

πολιτικά, θρησκευτικά ή εθνοτικά-εθνικιστικά βαθύτερα αίτια τους) σύμφωνα με τις πολιτικές της ΕΕ.

VI. Γεωργία

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1. Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη διασφάλιση της συνεχούς εκπλήρωσης των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

Τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν ότι εξακολουθούσαν να έχουν καλή συνεργασία με τις γεωργιανές αρχές όσον αφορά το θέμα της επιστροφής και της επανεισδοχής. Το πλήρως καθιερωμένο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων επανεισδοχής αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμο κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι προσπάθειες για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής και κοινωνικής επανένταξης των επαναπατριζόμενων συνεχίστηκαν μέσω του κρατικού προγράμματος επανένταξης.

Στις 11 Φεβρουαρίου 2021 υπογράφηκε αναθεωρημένη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του Frontex και της Γεωργίας²⁶. Μέσω της προηγμένης συνεργασίας με τον Frontex, η Γεωργία συμμετέχει σε κοινές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις συλλογής δεδομένων σχετικά με τις επιστροφές. Έχουν τοποθετηθεί περισσότεροι υπάλληλοι του Frontex σε γεωργιανούς διεθνείς αερολιμένες, ενώ έχουν τοποθετηθεί Γεωργιανοί αστυνομικοί σε αερολιμένες στα εν λόγω κράτη μέλη.

Η Γεωργία εφαρμόζει τη νέα στρατηγική για τη μετανάστευση για την περίοδο 2021-2030 και το σχετικό σχέδιο δράσης για το 2022. Το 2021 η χώρα έγινε παρατηρητής στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης. Τον Αύγουστο 2021 εγκρίθηκε νέο σχέδιο δράσης για τη μείωση της ανιθαγένειας.

Η τελευταία στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης έληξαν το 2018. Δεν έχουν εγκριθεί ακόμη τα επόμενα: η νέα αναμενόμενη ημερομηνία έγκρισης είναι το φθινόπωρο 2022. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την ενίσχυση της ασφάλειας και της προστασίας των συνόρων με νέες υποδομές και πρόσθετο εξοπλισμό, με την ενίσχυση της χερσαίας, εναέριας και θαλάσσιας ικανότητας.

Η Γεωργία συνεργάζεται τακτικά, τόσο σε επιχειρησιακό όσο και σε αναλυτικό επίπεδο, με την Ευρώπη, μεταξύ άλλων στον τομέα της λαθραίας διακίνησης μεταναστών. Για να στοχεύσει τα εγκληματικά δίκτυα που εμπλέκονται σε αυτήν τη δραστηριότητα, η χώρα συνεργάζεται διμερώς με τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου αστυνομικών ακολούθων.

Η Γεωργία ανέφερε ότι ανταλλάσσει πληροφορίες με την Ιντερπόλ σχετικά με απολεσθέντα και κλαπέντα διαβατήρια. Τα μη βιομετρικά διαβατήρια θα καταργηθούν πλήρως έως την 31η Δεκεμβρίου 2024, ημερομηνία κατά την οποία θα λήξουν όλα τα μη βιομετρικά έγγραφα. Έως την 1η Ιανουαρίου 2022 ο εναπομένων αριθμός έγκυρων μη βιομετρικών διαβατηρίων ανέρχόταν σε 12 371.

²⁶ <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-renews-working-arrangement-with-georgia-e0212v#:~:text=Under%20the%20revised%20arrangement%2C%20Frontex,of%20border%20management%20and%20return.>

Ένα κράτος μέλος ανέφερε ότι συνεργαζόταν με τη Γεωργία για την καταπολέμηση της απάτης σχετικά με τα έγγραφα. Υπογράφηκε διμερής συμφωνία για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης με άλλο κράτος μέλος.

1.2. Μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων της Τέταρτης έκθεσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στον τομέα της μετανάστευσης

α) Συνέχιση της προορατικής αντιμετώπισης του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου στα κράτη μέλη· προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και τις αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Η Γεωργία κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση αβάσιμων αιτήσεων ασύλου στα κράτη μέλη. Από την 1η Ιανουαρίου 2021 έχει απαγορευτεί σε 2 202 πολίτες να εγκαταλείψουν τη χώρα βάσει νομοθεσίας που επιτρέπει στις αρχές να αποτρέπουν τις αναχωρήσεις προς τα κράτη μέλη εάν δεν πληρούνται βασικές προϋποθέσεις (μέσα διαβίωσης κ.λπ.). Μπορεί να ασκηθεί δίωξη σε βάρος ατόμων που βοηθούν πολίτες της Γεωργίας οι οποίοι διαμένουν παράνομα στο εξωτερικό, παρότι οι αρχές αναγνωρίζουν ότι οι διαδικασίες αυτές δεν είναι εύκολο να εφαρμοστούν.

Η Γεωργία διεξήγαγε επίσης στοχευμένες εκστρατείες ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης σχετικά με τους όρους ταξιδιού και διαμονής στην ΕΕ.

β) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Γεωργίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η πολιτική θεωρήσεων της Γεωργίας δεν είναι ευθυγραμμισμένη με τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε θεώρηση για βραχεία διαμονή στην ΕΕ. Οι ακόλουθες χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Γεωργία: Ελ Σαλβαδόρ, Ισημερινός, Ιράν, Ιορδανία, Καζακστάν, Κουβέιτ, Κιργιζία, Λίβανος, Ομάν, Κατάρ, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Νότια Αφρική, Τατζικιστάν, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Τουρκμενιστάν και Ουζμπεκιστάν. Το 2021 η Γεωργία δεν σημείωσε καμία πρόοδο σε σχέση με το θέμα αυτό.

1.3. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2021 ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 69 % σε σύγκριση με το 2020, με 14 600 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2021 και 8 650 το 2020. Το ποσοστό αναγνώρισης μειώθηκε ελαφρά από 4,3 % το 2020 σε 4,9 % το 2021.

Το 2021 σημειώθηκαν 30 αντικανονικές διελεύσεις των συνόρων των κρατών μελών από Γεωργιανούς, αριθμός πανομοιότυπος με εκείνον του 2020. Το 2021 ο αριθμός των Γεωργιανών υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά στα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 28 % (13 000 άτομα το 2021 έναντι 10 165 το 2020). Ακολουθώντας την ίδια ανοδική τάση, ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου που εκδόθηκαν σε Γεωργιανούς υπηκόους αυξήθηκε κατά 50 %, δηλαδή από 2 065 το 2020 σε 3 105 το 2021.

Το 2021 ο αριθμός των αποφάσεων επιστροφής που εκδόθηκαν για υπηκόους της Γεωργίας μειώθηκε κατά 13 % (10 595 το 2021 έναντι 12 120 το 2020), όπως επίσης μειώθηκε και ο αριθμός των ατόμων που επέστρεψαν (5 495 το 2021 έναντι 6 330 το 2020). Ωστόσο, ο Frontex αναφέρει ικανοποιητική εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής της ΕΕ το 2021. Αρκετά κράτη μέλη αναφέρουν καλή συνεργασία με τη Γεωργία, ιδίως όσον αφορά τη χρήση πτήσεων επιστροφής.

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

2.1. Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη διασφάλιση της συνεχούς εκπλήρωσης των κριτηρίων αξιολόγησης

Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με τη Γεωργία στον τομέα της ασφάλειας. Η Γεωργία συνέχισε να συνεργάζεται με την Ευρώπη και την Eurojust και συμμετείχε σε κοινές δραστηριότητες με διάφορα κράτη μέλη. Η χώρα συνεργάστηκε τακτικά με τις υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων της ΕΕ, διεκπεραιώνοντας εγκαίρως τα αιτήματα.

Η Γεωργία συνέχισε να καταπολεμά τη διαφθορά: το 2021 διώχθηκαν 197 άτομα και καταδικάστηκαν 117 άτομα, συμπεριλαμβανομένων 7 υψηλόβαθμων αξιωματούχων. Καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για την κατάρτιση εξειδικευμένων εισαγγελέων και οικονομικών ανακριτών, με έμφαση στις τεχνικές παρακολούθησης περιουσιακών στοιχείων και στις διαδικασίες δέσμευσης και δήμευσής τους. Στις 16 Μαρτίου 2021 η ευθύνη για τον συντονισμό της καταπολέμησης της διαφθοράς μεταβιβάστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στην κυβέρνηση, με τον πρωθυπουργό να αναλαμβάνει την άμεση εποπτεία του συνόλου της πολιτικής. Τον Απρίλιο του 2021 η ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς (GRECO) του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσίευσε έκθεση που επιβεβαιώνει ότι η Γεωργία έχει εφαρμόσει σε μεγάλο βαθμό τις συστάσεις της για την καταπολέμηση της διαφθοράς που εκδόθηκαν το 2017.

Η Γεωργία συνέχισε να καταπολεμά το οργανωμένο έγκλημα στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος για την περίοδο 2021-2024 και των αντίστοιχων σχεδίων δράσης για την περίοδο 2021-2022. Καταβλήθηκαν προσπάθειες ιδίως για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, της διακίνησης ναρκωτικών και συστημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται από το οργανωμένο έγκλημα· οι δραστηριότητες αυτές περιλάμβαναν συχνή διεθνή συνεργασία. Η Γεωργία ολοκλήρωσε την εφαρμογή της προηγούμενης εθνικής στρατηγικής για την επιβλαβή χρήση των ναρκωτικών και του σχεδίου δράσης της για την περίοδο 2021-2022. Η νέα στρατηγική για την περίοδο 2022-2026 και το σχέδιο δράσης για την περίοδο 2022-2023 προβλέπεται να εγκριθούν το 2022. Επί του παρόντος εφαρμόζεται η εθνική στρατηγική για την πρόληψη της τοξικομανίας για την περίοδο 2021-2026. Στις 11 Ιουλίου 2021 εγκρίθηκε η στρατηγική αστυνόμευσης βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών για την περίοδο 2021-2025. Το 2021 συνεχίστηκε η ανάπτυξη ικανοτήτων για την κατάρτιση επιπλέον ειδικών στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Γεωργία συμμετέχει ενεργά στο έργο «Καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης» που υλοποιεί η Ευρώπη. Η συνεργασία με τη CEPOL εξακολούθησε να είναι εντατική, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση του προγράμματος ανταλλαγών: πολλοί αξιωματούχοι της γεωργιανής ασφάλειας και της αστυνομίας είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση στα αρμόδια θεσμικά όργανα των κρατών μελών.

Η Γεωργία εφαρμόζει εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Η χώρα συμμετέχει στις διεθνείς προσπάθειες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και είναι ενεργό μέλος του Παγκόσμιου Συνασπισμού κατά του Daesh. Η Γεωργία διαθέτει ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την ποινικοποίηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Τα γεωργιανά δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος εξακολουθούν, ωστόσο, να συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον δραστήριων σε οργανωμένα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των διαρρήξεων, της κλοπής οχημάτων και εξαρτημάτων οχημάτων, καθώς και των οργανωμένων μικροκλοπών σε καταστήματα. Τα γεωργιανά εγκληματικά δίκτυα εξακολουθούν επίσης να εμπλέκονται στη λαθραία διακίνηση αντικανονικών μεταναστών από την Τουρκία στην ΕΕ.

Στις 30 Δεκεμβρίου 2021 το κοινοβούλιο εξέδωσε δέσμη νομοθετικών μέτρων μέσω εσπευσμένης διαδικασίας με την οποία καταργήθηκε η Υπηρεσία Κρατικού Επιθεωρητή, η οποία επωφελήθηκε από τη στήριξη της ΕΕ. Ο κρατικός επιθεωρητής απολύθηκε χωρίς να ακολουθηθεί η συνήθης διαδικασία. Αυτό προκάλεσε ανησυχίες σχετικά με τη διατήρηση της ανεξαρτησίας της αρχής προστασίας δεδομένων της Γεωργίας, η οποία αποτελεί σημείο αναφοράς στο πλαίσιο της ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων. Έχουν συσταθεί δύο διαφορετικά όργανα αντί της Υπηρεσίας Κρατικού Επιθεωρητή και της θέσης του Κρατικού Επιθεωρητή: η Υπηρεσία Ειδικών Ερευνών και η Υπηρεσία Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

2.2. Μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων της τέταρτης έκθεσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης

α) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων καταπολέμησης της διαφθοράς και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου για την καλύτερη αντιμετώπιση των περιπτώσεων διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια· διασφάλιση της διερεύνησης όλων αυτών των περιπτώσεων.

Στις 16 Μαρτίου 2021 ο συντονισμός για την καταπολέμηση της διαφθοράς μεταφέρθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο διοικητικό γραφείο της κυβέρνησης, λογοδοτώντας απευθείας στον πρωθυπουργό. Στις 9 Ιουνίου 2021 συστάθηκε η Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς ως μέρος του διοικητικού γραφείου της κυβέρνησης για την άσκηση των καθηκόντων της Γραμματείας του Συμβουλίου Καταπολέμησης της Διαφθοράς, την εκπόνηση της νέας στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς και των σχεδίων δράσης της, καθώς και για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

Το 2021 κινήθηκαν 218 έρευνες, διώχθηκαν 197 άτομα και καταδικάστηκαν 117 άτομα για διαφθορά. Από το σύνολο των διώξεων και των καταδικαστικών αποφάσεων του 2021, διώχθηκαν 14 υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι, μεταξύ των οποίων ο αναπληρωτής υπουργός, ένας αναπληρωτής εισαγγελέας, ο προϊστάμενος και ο αναπληρωτής προϊστάμενος του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, διοικητές, αναπληρωτές διοικητές, ένας αντιδήμαρχος και μέλη τοπικών συμβουλίων (κατά τον χρόνο τέλεσης του εγκλήματος) και καταδικάστηκαν 7 για διαφθορά. Πρέπει, ωστόσο, να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί η διαφθορά στα υψηλά κλιμάκια και,

ειδικότερα, ο ρόλος των κατεστημένων συμφερόντων μεγάλης κλίμακας και η επιρροή τους στην οικονομική και πολιτική σφαίρα²⁷.

β) Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του Ανώτατου Δικαστηρίου με πλήρη ευθυγράμμιση της διαδικασίας επιλογής των δικαστών προς τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας και προς τα ευρωπαϊκά πρότυπα· ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της εισαγγελικής αρχής, μεταξύ άλλων με τον διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ ανακριτών και εισαγγελέων.

Μεταξύ του 2019 και του 2021 διορίστηκαν 28 δικαστές στο Ανώτατο Δικαστήριο με ισόβια θητεία. Οι διορισμοί αυτοί, που έλαβαν χώρα πριν από την αντιμετώπιση των υφιστάμενων ελλείψεων στη διαδικασία διορισμού, δεν συνάδουν με τις συστάσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ και της Επιτροπής της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η ΕΕ είχε εκφράσει επανειλημμένα ανησυχίες²⁸ σχετικά με τη διαδικασία αυτήν, η οποία υπονόμει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και την εμπιστοσύνη του κοινού στο δικαστικό σύστημα της Γεωργίας.

Την 30η Σεπτεμβρίου 2020 και την 1η Απριλίου 2021, το κοινοβούλιο ενέκρινε τροποποιήσεις σχετικά με τη διαδικασία επιλογής δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου. Ωστόσο, ορισμένες συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας δεν ελήφθησαν υπόψη και απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για την πλήρη ευθυγράμμιση της διαδικασίας διορισμού των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου με τις εν λόγω συστάσεις.

Η δεύτερη δόση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς τη Γεωργία, ύψους 75 εκατ. EUR, ακυρώθηκε από την Επιτροπή με την απόφασή της, της 7 Οκτωβρίου 2021, ιδίως λόγω της μη εκπλήρωσης του όρου σχετικά με το δικαστικό σώμα, δηλαδή της αύξησης της ανεξαρτησίας, της λογοδοσίας και της ποιότητας του δικαστικού συστήματος. Η επιλογή των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου πραγματοποιήθηκε ελλείψει των νομοθετικών αλλαγών που απαιτούνταν για τη διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης με όλες τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας. Η διαδικασία δεν διασφάλισε επίσης την ίση μεταχείριση όλων των υποψηφίων. Επιπλέον, δεν εγκρίθηκαν αρκετές περαιτέρω τροποποιήσεις με σκοπό να αυξηθεί η διαφάνεια του δικαστικού συστήματος.

Οι τροποποιήσεις που προβλέπουν σαφή διαχωρισμό μεταξύ των εξουσιών του εισαγγελέα και του ανακριτή κατά τη διάρκεια έρευνας υποβλήθηκαν στο κοινοβούλιο στις 24 Νοεμβρίου 2021· η νομοθετική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

γ) Ολοκλήρωση της επιχειρησιακής ανάπτυξης της μονάδας χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) με τη διασφάλιση ότι: i) είναι σε θέση να λαμβάνει κάθε απαιτούμενη πληροφορία από τις αναφέρουσες οντότητες· και ii) έχει πλήρη και έγκαιρη πρόσβαση στις απαραίτητες οικονομικές και διοικητικές πληροφορίες και στις πληροφορίες επιβολής του νόμου για την ορθή εκτέλεση του έργου της.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τη Γεωργία και επιβεβαιώθηκαν από την τελευταία έκθεση της MONEYVAL²⁹, η επιχειρησιακή ανάπτυξη της ΜΧΠ έχει ολοκληρωθεί.

²⁷ Βλ. γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2022) 405 final].

²⁸ https://www.eeas.europa.eu/eeas/georgia-statement-spokesperson-appointment-supreme-court-judges_en

²⁹ <https://rm.coe.int/moneyval-2020-20-5th-round-mer-georgia/1680a03271>

Ωστόσο, λόγω άλλων ελλείψεων, η ίδια έκθεση βαθμολογεί τις συνολικές επιδόσεις της ΜΧΠ της Γεωργίας ως εν μέρει μόνο σύμφωνες με τις συστάσεις της.

δ) Συνέχιση των προσπαθειών για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Γεωργία συνέχισε να καταπολεμά το οργανωμένο έγκλημα στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής της στον τομέα αυτόν και των αντίστοιχων σχεδίων δράσης. Το Γραφείο Συνδέσμου της Γεωργίας στην Ευρωπόλ συνεργάζεται στενά με τα κλιμάκια του Ευρωπαϊκού Κέντρου Σοβαρού και Οργανωμένου Εγκλήματος. Ενισχύθηκε επίσης η διμερής συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της δράσης μέσω διμερών ρυθμίσεων και του δικτύου αστυνομικών ακολούθων σε 11 κράτη μέλη, με ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Το 2021 ο Γεωργιανός εισαγγελέας-σύνδεσμος στη Eurojust κατέγραψε 2 νέες υποθέσεις, ενώ καταχωρίστηκαν 21 νέες υποθέσεις από εθνικά μέλη της Eurojust για τη Γεωργία. Οι υποθέσεις αυτές αφορούν κυρίως τη διαφθορά, τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, την υπεξαίρεση και απάτη, καθώς και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το 2021 η Γεωργία υπέγραψε νέα συμφωνία κοινών ομάδων έρευνας σε υπόθεση που υποστηρίχτηκε από την Eurojust.

Παρά τα προαναφερθέντα μέτρα, στην ΕΕ εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται εγκληματικά δίκτυα που προέρχονται από τη Γεωργία ή συνδέονται με αυτήν. Οι εγκληματικές τους δραστηριότητες είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν το οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας (διαρρήξεις, εγκλήματα με μηχανοκίνητα οχήματα, ληστείες), το λαθρεμπόριο μεταναστών και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών (ιδίως το λαθρεμπόριο ηρωίνης)³⁰.

ε) Συνέχιση των προσπαθειών για την πλήρη ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το 2021 η Γεωργία κατέβαλε προσπάθειες για την καλύτερη ευθυγράμμιση της νομοθεσίας της για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με τη νομοθεσία της ΕΕ, κάτι που επέτρεψε στις αρχές της Γεωργίας να ενεργήσουν σχετικά με τις καταχωρίσεις της Επιτροπής Κυρώσεων των Ηνωμένων Εθνών αμέσως μετά τη δημοσίευσή τους. Μια άλλη νομοθετική αλλαγή θα επιτρέψει στην FMS (γεωργιανή ΜΧΠ) να υποβάλλει περισσότερες εμπιστευτικές πληροφορίες σε περισσότερους εθνικούς φορείς (συμπεριλαμβανομένου του Υπουργείου Οικονομικών) απ' ό,τι στο παρελθόν σχετικά με εγκλήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η νομοθετική διαδικασία για την έγκριση των τροποποιήσεων αυτών βρίσκεται σε εξέλιξη.

3. Συστάσεις προς τη Γεωργία

Συνολικά, η Γεωργία εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και έχει λάβει μέτρα για την εφαρμογή των προηγούμενων συστάσεων της Επιτροπής. Απαιτούνται, ωστόσο, περαιτέρω προσπάθειες για την πολιτική θεωρήσεων και την

³⁰ Συνεισφορές των κρατών μελών στην αξιολόγηση των απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ το 2021.

καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και του οργανωμένου εγκλήματος. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Γεωργίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β) Συνέχιση της αντιμετώπισης του ζητήματος των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου στα κράτη μέλη· προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.
- γ) Αύξηση των προσπαθειών για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, ιδίως του ρόλου των κατεστημένων συμφερόντων μεγάλης κλίμακας και της επιρροής τους στην οικονομική και την πολιτική σφαίρα, ιδίως με την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και του συντονισμού των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς, καθώς και με την παροχή των αναγκαίων πόρων.
- δ) Ολοκλήρωση των προσπαθειών για την πλήρη ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της ΕΕ σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- ε) Εντατικοποίηση των προσπαθειών κατά του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως των δικτύων που συνδέονται με επιχειρήσεις στην ΕΕ.
- στ) Πλήρης ευθυγράμμιση της διαδικασίας διορισμού δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου με τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας και θέσπιση και εφαρμογή νομοθεσίας για την αξιολόγηση της ακεραιότητας και των επιδόσεων των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου.
- ζ) Διασφάλιση της ανεξαρτησίας της αρχής προστασίας δεδομένων.

VII. Δημοκρατία της Μολδαβίας

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

Το 2021 τα κράτη μέλη ανέφεραν εν γένει καλή συνεργασία με τη Δημοκρατία της Μολδαβίας (στο εξής: Μολδαβία) για τη διαχείριση της μετανάστευσης και των συνόρων, συμπεριλαμβανομένης της επανεισδοχής. Επισημάνθηκαν ορισμένα ζητήματα σχετικά με την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών, ιδίως εκείνων που είναι παντρεμένοι με Μολδαβούς πολίτες, αλλά αφορούσαν πολύ περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων. Επισημάνθηκαν επίσης ορισμένες διοικητικές καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των αιτήσεων επανεισδοχής από τη Μολδαβία. Τέσσερα κράτη μέλη (Γερμανία, Γαλλία, Λετονία και Λιθουανία) ανέφεραν διμερείς επιχειρησιακές δραστηριότητες και έργα με τη χώρα στον τομέα της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων.

Η Μολδαβία συνέχισε τις προσπάθειες για τη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων και των συστημάτων μετανάστευσης επενδύοντας σε υποδομές, λογισμικό και κατάρτιση. Η χώρα είναι επίσης δικαιούχος σχεδίου συνεργασίας μεταξύ του Frontex και της μολδαβικής συνοριακής αστυνομίας. Τον Δεκέμβριο του 2021 το σχέδιο ανανεώθηκε για την περίοδο 2022-2024.

Η αποστολή συνοριακής συνδρομής της ΕΕ στη Μολδαβία και την Ουκρανία (EUBAM) επαναπροσδιόρισε το έργο της αμέσως από τις 24 Φεβρουαρίου 2022 για να βοηθήσει στη διαχείριση των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία. Τα μέτρα περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλών

για τον εξορθολογισμό των ροών, την παροχή βοήθειας σε ευάλωτους μετανάστες, την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις βασικές διαδικασίες συνοριακών ελέγχων που πρέπει να ακολουθούνται κατά την είσοδο, καθώς και τη συνδρομή στον εκτελωνισμό της ανθρωπιστικής βοήθειας. Στις 2 Ιουνίου υπογράφηκε νέο μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής, της Ουκρανίας και της Μολδαβίας³¹, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα της EUBAM να ασκεί εκτελεστικές εξουσίες στον τομέα των συνοριακών ελέγχων, εάν ζητηθεί από μία από τις χώρες. Η EUBAM λειτουργεί σε πλήρη συνεργασία με το προσωπικό του Frontex για την κάλυψη των βασικών σημείων διέλευσης.

Όσον αφορά την ασφάλεια των εγγράφων, η Μολδαβία εκδίδει πλέον μόνο βιομετρικά διαβατήρια που συμμορφώνονται με τα πρότυπα του ΔΟΠΑ. Η σταδιακή κατάργηση των διαβατηρίων που δεν συμμορφώνονται με τα πρότυπα του ΔΟΠΑ ολοκληρώθηκε στις 1 Ιανουαρίου 2021. Η Μολδαβία συνέχισε να παρέχει εντατική κατάρτιση στο προσωπικό που ασχολείται με τα διαβατήρια. Η συνεργασία με την Ιντερπόλ όσον αφορά την απώλεια και την κλοπή διαβατηρίων είναι τακτική και συστηματική.

Το 2021 η Γεωργία έγινε παρατηρητής στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

1.1. Μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων της Τέταρτης έκθεσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στον τομέα της μετανάστευσης

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

α) Συνέχιση της προσαρμογής των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Το θέμα της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης για τα ταξίδια στην ΕΕ εξετάζεται τακτικά στο πλαίσιο ενημερωτικών εκστρατειών για γενικά θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Μια πιο στοχευμένη δράση που υλοποιήθηκε το 2021 ήταν η δημοσίευση αναθεωρημένης έκδοσης του οδηγού για την ελεύθερη κυκλοφορία των Μολδαβών πολιτών στην ΕΕ. Διοργανώνονται ειδικά προσαρμοσμένες εκστρατείες σε ευάλωτες μειονότητες μέσω κοινοτικών διαμεσολαβητών.

β) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Μολδαβίας με τους καταλόγους της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η πολιτική θεωρήσεων της Μολδαβίας δεν είναι ευθυγραμμισμένη με τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε θεώρηση για βραχεία διαμονή στην ΕΕ. Οι ακόλουθες χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για τη Μολδαβία: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Κούβα, Ελ Σαλβαδόρ, Ισημερινός, Καζακστάν, Κιργιζία, Ρωσία, Τατζικιστάν, Τουρκία και Ουζμπεκιστάν. Δεν υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις το 2021.

³¹ <https://eubam.org/newsroom/the-eu-steps-up-support-to-border-management-on-the-moldova-ukraine-border/>

1.2. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Ο αριθμός των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη από Μολδαβούς υπηκόους αυξήθηκε κατά 63 % μεταξύ του 2020 και του 2021, με 4 830 αιτήσεις να έχουν υποβληθεί το 2020 έναντι 7 885 αιτήσεων το 2021. Το ποσοστό αναγνώρισης παρέμεινε 1,0 % το 2021, όπως και το 2020.

Το 2021 οι απόπειρες αντικανονικής διέλευσης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ από Μολδαβούς υπηκόους παρέμειναν πολύ χαμηλές (21) και χαμηλότερες σε σχέση με το 2020 (34). Ο αριθμός των Μολδαβών υπηκόων που διαπιστώθηκε ότι διαμένουν αντικανονικά αυξήθηκε από 24 610 το 2020 σε 42 150 το 2021 (αύξηση κατά 71 %). Το 2021 ο αριθμός των Μολδαβών υπηκόων στους οποίους απαγορεύτηκε η είσοδος στα κράτη μέλη ήταν 9 065, αριθμός κατά 11 % μικρότερος σε σχέση με το 2020, που ήταν το έτος κατά το οποίο επιτεύχθηκε ο υψηλότερος αριθμός που έχει καταγραφεί για την εν λόγω ιθαγένεια (10 150).

Το 2021 ο αριθμός των εντολών επιστροφής που εκδόθηκαν για Μολδαβούς υπηκόους αυξήθηκε κατά 17 % (7 935 το 2021 έναντι 6 765 το 2020). Ωστόσο, ο αριθμός των επιστροφών ήταν κατά 14 % χαμηλότερος από ό,τι το 2020 (2 785 το 2021 έναντι 3 240 το 2020). Εν τούτοις, τα κράτη μέλη αναφέρουν καλή συνεργασία για την επανεισδοχή των υπηκόων τους και ο Frontex αναφέρει την ομαλή διεξαγωγή των επιχειρήσεων επιστροφής.

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

Το 2021 η Μολδαβία συνέχισε να συνεργάζεται με διάφορα κράτη μέλη στον τομέα της ασφάλειας.

Η Μολδαβία συνέχισε να εφαρμόζει την εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση των ναρκωτικών για την περίοδο 2020-2027, τη στρατηγική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας για την περίοδο 2020-2025 και την εθνική στρατηγική για την περίοδο 2018-2023 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η τελευταία στρατηγική αποσκοπεί στη βελτίωση των υπηρεσιών για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων και τις ευάλωτες ομάδες (συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο) και τη συστηματική κατάρτιση των ανακριτών, των εισαγγελέων και των δικαστών για την αντιμετώπιση υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων. Η εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος έληξε όμως το 2019· η νέα στρατηγική και το συνοδευτικό σχέδιο δράσης δεν έχουν εγκριθεί ακόμη.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς εξακολούθησε να αποτελεί ευθύνη του Εθνικού Κέντρου Καταπολέμησης της Διαφθοράς σε συνεργασία με την Εισαγγελία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (ειδικευμένο τμήμα της Γενικής Εισαγγελίας).

Η Μολδαβία έχει επενδύσει σημαντικά σε μέτρα μεταρρύθμισης της πολιτικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των παράνομων χρηματοοικονομικών ροών. Το 2021 διερευνήθηκαν 18 οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και συνελήφθησαν 44 μέλη ομάδων. Η Μολδαβία θεωρείται αξιόπιστος εταίρος στις προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (π.χ. διερεύνηση διαδικτυακής απάτης/εκβιασμού στον τομέα των πληρωμών, καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών στο διαδίκτυο). Η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο εκπόνησαν σειρά νομοθετικών τροποποιήσεων σχετικά με τη δέσμευση, την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης, προκειμένου να βελτιωθεί η

αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης (ειδική αυτόνομη μονάδα που λειτουργεί στο Εθνικό Κέντρο Καταπολέμησης της Διαφθοράς από το 2018). Ωστόσο, η νομοθετική διαδικασία συνεχίζεται.

Τα εγκληματικά δίκτυα που προέρχονται από τη Μολδαβία ή συνδέονται με αυτήν παραμένουν ενεργά στην ΕΕ. Οι εγκληματικές τους δραστηριότητες είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν το οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας (διαρρήξεις, εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, ληστείες), τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, το έγκλημα που εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο, την απάτη με πληρωμές χωρίς μετρητά, την παραγωγή και παράνομη διακίνηση καπνού και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών³².

Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρακάτω συστάσεις στην τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θέωρησης.

α) Θέσπιση στρατηγικής και σχεδίου δράσης για μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης.

Στις 6 Δεκεμβρίου 2021 εγκρίθηκαν η νέα στρατηγική για την περίοδο 2022-2025 για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας του τομέα της δικαιοσύνης και το συνοδευτικό σχέδιο δράσης.

β) Θέσπιση συνταγματικών τροποποιήσεων σχετικά με το δικαστικό σώμα σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας.

Το κοινοβούλιο ενέκρινε συνταγματικές τροποποιήσεις σχετικά με το δικαστικό σώμα στις 23 Σεπτεμβρίου 2021, οι οποίες άρχισαν να ισχύουν την 1η Απριλίου 2022. Οι τροποποιήσεις βελτιώνουν σημαντικά το νομικό πλαίσιο που αφορά την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και την αποδοτικότητα της δικαστικής εξουσίας και των διοικητικών υπηρεσιών του τομέα απονομής της δικαιοσύνης, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ειδικότερα, οι τροποποιήσεις εναρμονίζουν τη σύνθεση του Ανώτερου Συμβουλίου Δικαστών με τις συστάσεις, αποκλείοντας τη συμμετοχή σε αυτό μελών αυτοδικαίως και αναθεωρώντας τη διαδικασία διορισμού των μελών του Συμβουλίου που δεν ανήκουν στον δικαστικό κλάδο. Αυτό ενισχύει τον ρόλο του προέδρου όσον αφορά τον διορισμό των δικαστών, μέσω της ρύθμισης της λειτουργικής ασυλίας των δικαστών σε συνταγματικό επίπεδο και της αλλαγής της διαδικασίας διορισμού των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος πολιτικοποίησης.

γ) Διασφάλιση ότι οι διορισμοί των δικαστών πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αξιοκρατικής και διαφανούς διαδικασίας επιλογής, καθώς και με δεόντως τεκμηριωμένη αιτιολόγηση των διορισμών και των απορρίψεων σε σχέση με τα κριτήρια επάρκειας και ακεραιότητας.

Η Μολδαβία διαθέτει ολοκληρωμένη νομοθεσία που διέπει τους διορισμούς δικαστών. Τα κύρια θεσμικά όργανα που συμμετέχουν στη διαδικασία επιλογής δικαστών είναι το Σώμα Επιλογής και Σταδιοδρομίας Δικαστών και το Ανώτερο Δικαστικό Συμβούλιο. Το Εθνικό Κέντρο Καταπολέμησης της Διαφθοράς διενεργεί έλεγχο των υποψηφίων επαληθεύοντας τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων/συμφερόντων, καθώς και τα πιστοποιητικά της Εθνικής Αρχής Ακεραιότητας, και ερευνώντας το ποινικό μητρώο.

³² Συνεισφορές των κρατών μελών στην αξιολόγηση των απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ το 2021.

Η διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής διασφαλίζεται με τη δημοσίευση ανακοινώσεων σχετικά με τις προκηρύξεις διαγωνισμών, την ενημέρωση σχετικά με τους υποψηφίους και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών. Ωστόσο, το σύστημα διορισμού και προαγωγής δικαστών και εισαγγελέων μετά το στάδιο της αρχικής κατάρτισης/εξέτασης αποφοίτησης από το Ανώτερο Δικαστικό Συμβούλιο και το Ανώτερο Συμβούλιο Εισαγγελέων δεν είναι επαρκώς διαφανές και τα κριτήρια είναι ασαφή.

Τον Μάρτιο του 2022 εγκρίθηκε ο νόμος για τον προκαταρκτικό έλεγχο των υποψηφίων σε δικαστικά και εισαγγελικά συμβούλια. Ο νόμος προβλέπει αξιολόγηση της ακεραιότητας των μελλοντικών μελών του Ανώτερου Συμβουλίου Δικαστών, του Ανώτερου Συμβουλίου Εισαγγελέων και των ειδικευμένων οργάνων τους από επιτροπή αξιολόγησης, αποτελούμενη από τρία εθνικά και τρία διεθνή μέλη. Στόχος είναι να αυξηθεί η ακεραιότητα των αυτοδιοικητικών οργάνων των δικαστών και των εισαγγελέων, καθώς και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις δραστηριότητές τους και στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης συνολικά. Οι περισσότερες συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας εφαρμόστηκαν.

δ) Διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του συστήματος δήλωσης περιουσιακών στοιχείων από παράγοντες υψηλού επιπέδου.

Στις 7 Οκτωβρίου 2021 το κοινοβούλιο ενέκρινε τροποποιήσεις στο σύστημα δήλωσης περιουσιακών στοιχείων καθορίζοντας τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: i) δήλωση περιουσιακών στοιχείων στην πραγματική αγοραία αξία τους· ii) επέκταση του πεδίου εφαρμογής των ελέγχων σε πρόσωπα σε περίπτωση βάσιμης υπόνοιας· και iii) παροχή στους επιθεωρητές ακεραιότητας της δυνατότητας να ζητούν ανεξάρτητη αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων. Το 2021 η Εθνική Αρχή Ακεραιότητας συνέχισε να ελέγχει τις δηλώσεις προτεραιότητας των υπουργών, των μελών του κοινοβουλίου, των επικεφαλής διοικητικών υπηρεσιών, της διοίκησης της εθνικής τράπεζας, των δικαστών και των εισαγγελέων. Η δεύτερη ενδιάμεση έκθεση συμμόρφωσης του τέταρτου γύρου αξιολόγησης της GRECO επιδοκιμάζει τις μεταρρυθμίσεις της δήλωσης περιουσιακών στοιχείων, αλλά προειδοποιεί ότι η στρατηγική της Εθνικής Αρχής Ακεραιότητας δεν είναι απολύτως αποτελεσματική.

ε) Επιβολή αποτελεσματικής κατανομής των εξουσιών μεταξύ των υπηρεσιών καταπολέμησης της διαφθοράς και διασφάλιση ότι η Εισαγγελία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς επικεντρώνεται σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια.

Το 2021 ξεκίνησαν οι εργασίες σχετικά με τα σχέδια τροποποιήσεων του ποινικού κώδικα και του κώδικα ποινικής δικονομίας προκειμένου να οριοθετηθούν οι εξουσίες της Εισαγγελίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς κατά τη διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια και την αναδιάρθρωση του Εθνικού Κέντρου Καταπολέμησης της Διαφθοράς. Οι συζητήσεις συνεχίστηκαν στο επίπεδο των αρμόδιων κυβερνητικών υπηρεσιών, με στόχο την έγκριση των τροποποιήσεων από το κοινοβούλιο το 2022.

στ) Θέσπιση παράγωγου δικαίου για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με τις κυρώσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Δεν υπήρξαν σημαντικές νομοθετικές εξελίξεις σχετικά με το θέμα αυτό. Οι αρχές προβλέπουν την έναρξη ισχύος των αντίστοιχων νομικών πράξεων μόλις το 2023.

ζ) Πρόοδος όσον αφορά τη διερεύνηση και τη δίωξη σημαντικών συστημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Εισαγγελία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς συνέχισε να διερευνά σημαντικές υποθέσεις. Ένα παράδειγμα είναι το πρόγραμμα «Laundromat», στο πλαίσιο του οποίου ορισμένες молδαβικές και λετονικές τράπεζες μετέφεραν ρωσικά κεφάλαια παράνομα, τα οποία εκτιμήθηκαν σε 22 δισ. USD, στο εξωτερικό. Η υπόθεση διερευνάται σε συνεργασία με τη Λετονία. Στις 5 Νοεμβρίου 2021 συστάθηκε νέα ομάδα έρευνας, στην οποία συμμετείχαν οι εισαγγελείς της Εισαγγελίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς και οι αρμόδιοι για την ποινική έρευνα υπάλληλοι του Εθνικού Κέντρου κατά της Διαφθοράς. Το 2021 η Υπηρεσία κίνησε ή συνέχισε 26 ακόμα έρευνες για σημαντικές υποθέσεις.

η) *Ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.*

Η οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μεταφέρθηκε στη νομοθεσία της Μολδαβίας σε δύο στάδια, το 2017 και το 2020. Τον Μάρτιο του 2021 θεσπίστηκαν περαιτέρω διοικητικοί κανόνες από την Εθνική Τράπεζα.

Ο νόμος για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δεν πρόκειται να τροποποιηθεί πριν από το 2022. Θα πρέπει να συμπεριλάβει τη μεταφορά της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, των διατάξεων του κανονισμού του 2018 για τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων, των συστάσεων της MONEYVAL και άλλων αναγκαίων τροποποιήσεων, ειδικά για τη Μολδαβία.

θ) *Ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της τραπεζικής απάτης με την επικαιροποίηση της στρατηγικής για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης και τη δημιουργία νέου μηχανισμού ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.*

Στις 18 Μαΐου 2021 η στρατηγική ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων αντικαταστάθηκε από νέο μηχανισμό ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, ο οποίος εγκρίθηκε με κοινή εντολή της Γενικής Εισαγγελίας, του Εθνικού Κέντρου Καταπολέμησης της Διαφθοράς, της Κρατικής Φορολογικής Υπηρεσίας και της Υπηρεσίας για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες. Η Υπηρεσία Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων Εγκληματικής Προέλευσης, από κοινού με τις άλλες αρμόδιες αρχές, επεξεργάζεται επί του παρόντος το σχέδιο του εθνικού προγράμματος για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, το οποίο αναμένεται να εγκριθεί από το κοινοβούλιο το 2022.

ι) *Ολοκλήρωση της έρευνας του 2014 σχετικά με την τραπεζική απάτη για την προσαγωγή των υπευθύνων στη δικαιοσύνη και την ανάκτηση των υπεξαιρεθέντων κεφαλαίων.*

Η έρευνα του 2014 σχετικά με την τραπεζική απάτη συνεχίστηκε το 2021. Έξι νέες ποινικές υποθέσεις που συνδέονται με την απάτη παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο από την Εισαγγελία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Τα κατασχεθέντα περιουσιακά στοιχεία στις έξι αυτές υποθέσεις ανήλθαν συνολικά σε 2 288 718 EUR. Ανακτήθηκε ένα επιπλέον ποσό ύψους 1 400 000 EUR μέσω διεθνούς νομικής συνεργασίας. Από την έναρξη της έρευνας, η συνολική αξία των ανακτηθέντων κεφαλαίων ανέρχεται σε 367 115 731 EUR. Ένας από τους λόγους έγκρισης του προαναφερθέντος

μηχανισμού ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων τον Μάιο του 2021 ήταν η ταχύτερη επιστροφή των κεφαλαίων που κλάπηκαν στην εν λόγω τραπεζική απάτη στο молδαβικό κράτος.

3. Συστάσεις για τη Μολδαβία

Η Μολδαβία έχει λάβει μέτρα για να ανταποκριθεί στις συστάσεις της Επιτροπής. Απαιτούνται, ωστόσο, περαιτέρω προσπάθειες όσον αφορά την πολιτική θεωρήσεων, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και το οργανωμένο έγκλημα. Ειδικότερα, πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α) Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Μολδαβίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β) Συνέχιση της προσαρμογής των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.
- γ) Σαφής διαχωρισμός των εξουσιών και ενίσχυση του ενδοϋπηρεσιακού συντονισμού των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς που διερευνούν υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια.
- δ) Ολοκλήρωση της ευθυγράμμισης με τη νομοθεσία της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, θέσπιση παράγωγου δικαίου για την εφαρμογή του νόμου σχετικά με τις κυρώσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και εφαρμογή των συστάσεων της MONEYVAL.
- ε) Αύξηση των προσπαθειών κατά του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων δικτύων παράνομης διακίνησης ανθρώπων και αγαθών στην ΕΕ, σε στενή συνεργασία με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και διεθνείς εταίρους.
- στ) Ενίσχυση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της τραπεζικής απάτης με τη θέσπιση της εθνικής στρατηγικής ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης και τη δημιουργία νέου αποτελεσματικού μηχανισμού για τη δέσμευση, την κατάσχεση, τη δήμευση και την κεφαλαιοποίηση περιουσιακών στοιχείων εγκληματικής προέλευσης.

VIII. Ουκρανία

Δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής της παρούσας έκθεσης καλύπτει έως και τα τέλη του 2021, η παρούσα ενότητα αποτυπώνει κυρίως την κατάσταση πριν από την έναρξη της απρόκλητης και αδικαιολόγητης στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας στις 24 Φεβρουαρίου 2022.

Η επίθεση της Ρωσίας έχει οδηγήσει σε εισροή εκατομμυρίων ανθρώπων που αναζητούν καταφύγιο στην ΕΕ και στις γειτονικές χώρες. Έπειτα από πρόταση της Επιτροπής να ενεργοποιηθεί για πρώτη φορά η οδηγία για την προσωρινή προστασία³³, στις 4 Μαρτίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 με την οποία χορηγήθηκε καθεστώς προσωρινής προστασίας σε Ουκρανούς υπηκόους (και άλλες κατηγορίες ατόμων) που εκτοπίστηκαν από την Ουκρανία από

³³ Οδηγία 2001/55/ΕΚ.

τις 24 Φεβρουαρίου 2022 και έπειτα. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με σκοπό τη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων ΕΕ-Ουκρανίας³⁴. Περίπου 8.9 εκατομμύρια Ουκρανοί υπήκοοι εισήλθαν στην ΕΕ μεταξύ 24 Φεβρουαρίου και 5 Σεπτεμβρίου.

Υπό τις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας επέτρεψε τη διευκόλυνση των ταξιδιών από και προς την Ουκρανία, ιδίως για τους Ουκρανούς υπηκόους που αποφάσισαν να μην εγκατασταθούν στην ΕΕ ή δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για την προσωρινή προστασία.

Παρά τη ριζική μεταβολή της κατάστασης, η Επιτροπή θεωρεί ότι εξακολουθεί να είναι σημαντικό να συνεχιστεί η παρακολούθηση της τήρησης των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων από την Ουκρανία, και θα συνεχίσει να στηρίζει τις ουκρανικές αρχές στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων της χώρας που είναι αναγκαίες για τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης.

1. Μετανάστευση, άσυλο και επανεισδοχή

1.1 Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη διασφάλιση της συνεχούς εκπλήρωσης των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

Το 2021 τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν την καλή και συνεχή συνεργασία με την Ουκρανία όσον αφορά την επιστροφή και την επανεισδοχή και άλλες περιοχές μετανάστευσης, ιδίως με το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία. Η Ουκρανία συνέχισε να συνεργάζεται με πολλά κράτη μέλη για την κατάρτιση και την έγκριση πρωτοκόλλων εφαρμογής σχετικά με την επανεισδοχή. Η χώρα συνέχισε επίσης τις προσπάθειες για τη μείωση του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν οι πολίτες της στην ΕΕ, διεξάγοντας σειρά ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο.

Η Ουκρανία συνέχισε να εφαρμόζει τη στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων για την περίοδο 2019-2025 και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης, καθώς και τη στρατηγική για τη μεταναστευτική πολιτική για την περίοδο 2018-2021 και το σχέδιο δράσης της. Οι εργασίες σχετικά με το νέο σχέδιο δράσης για την περίοδο μετά το 2022 ξεκίνησαν με τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων του έργου EU4IBM.

Το 2021 καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων ΤΠ που υποστηρίζουν τους συνοριακούς ελέγχους και τους ελέγχους μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της συνέχισης του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου του ΔΟΜ «Στήριξη για τη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου στην Ουκρανία» (IMMIS).

Πραγματοποιήθηκε κοινή ανάλυση των απειλών για την ασφάλεια των συνόρων με τη Μολδαβία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε κοινή τριμερής αξιολόγηση των απειλών για την ασφάλεια των συνόρων του κράτους με τη Λευκορωσία και την Πολωνία. Επιπλέον, συνεχίστηκε η εκπόνηση κοινής έκθεσης σχετικά με την κατάσταση της συνοριακής αστυνομίας της Γερμανίας και της Ουκρανίας.

³⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Παροχή επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων με σκοπό τη διευκόλυνση της διέλευσης των συνόρων ΕΕ-Ουκρανίας» (2022/C 104 I/01).

Το 2021 οι εργασίες στον τομέα του ασύλου διαταράχθηκαν σημαντικά από την πανδημία COVID-19. Η ανάγκη επιβολής των κανόνων κοινωνικής αποστασιοποίησης θέτει τους αιτούντες άσυλο και το προσωπικό στα κέντρα ασύλου και στις προσωρινές εγκαταστάσεις κράτησης σε μεγάλη πίεση. Πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις (μεταξύ άλλων σε περισσότερες ιατρικές εγκαταστάσεις, αίθουσες απομόνωσης και πυρασφάλεια), ώστε οι προσωρινές εγκαταστάσεις κράτησης και άλλες εγκαταστάσεις να μπορούν να πληρούν τις ιδιαίτερες απαιτήσεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας.

Η Ουκρανία εκδίδει βιομετρικά διαβατήρια από το 2015. Τα τελευταία μη βιομετρικά διαβατήρια εκδόθηκαν το 2016 και η πλήρης κατάργησή τους προγραμματίζεται για το 2026, οπότε θα λήξουν.

1.2 Μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων στον τομέα της μετανάστευσης της Τέταρτης έκθεσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης

α) Συνέχιση των προσπαθειών για τη μείωση του αριθμού των Ουκρανών υπηκόων που διαμένουν αντικανονικά σε κράτη μέλη και υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Οι προσπάθειες των ουκρανικών αρχών επικεντρώνονται στην ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τους κανόνες για τα ταξίδια χωρίς υποχρέωση θεώρησης. Εκτός από το ότι διατίθενται σε δικτυακούς τόπους, οι πληροφορίες παρέχονται επίσης σε ειδικά σχεδιασμένες εκστρατείες [βλ. σύσταση γ) κατωτέρω] ή σε γενικές εκστρατείες για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (π.χ. EUKraina), οι οποίες περιλαμβάνουν κεφάλαια σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης.

Πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, οι ουκρανικές αρχές συνεργάστηκαν ενεργά με την Επιτροπή ζητώντας βέλτιστες πρακτικές και/ή συγκεκριμένα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για τη μείωση του αριθμού των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου. Στο τρέχον πλαίσιο, η Ουκρανία συνεργάζεται στενά με την ΕΕ και τα κράτη μέλη για την ενημέρωση των Ουκρανών σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνδέονται με το καθεστώς προσωρινής προστασίας.

β) Εξάλειψη της δυνατότητας των Ουκρανών υπηκόων να κατέχουν ταυτόχρονα περισσότερα του ενός έγκυρα διαβατήρια· διακοπή της έκδοσης τέτοιων «πρόσθετων» διαβατηρίων και ακύρωση της ισχύος των διαβατηρίων που έχουν εκδοθεί.

Η Ουκρανία ανέλαβε την πρωτοβουλία να προσεγγίσει την Επιτροπή και την Πολωνία για να συζητήσουν πιθανές λύσεις. Στα τέλη του 2021 και στις αρχές του 2022 η Ουκρανία διεξήγαγε διαβουλεύσεις με την ΕΕ και την Πολωνία σχετικά με τις τεχνικές πτυχές του εν λόγω ζητήματος. Οι διαβουλεύσεις αυτές επηρεάστηκαν από την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, αλλά συνεχίστηκαν μεταξύ Ουκρανίας και Πολωνίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ανεύρεση πρακτικών λύσεων στο πλαίσιο του πολέμου. Ωστόσο, ορισμένες πτυχές εξηγήθηκαν αμοιβαία, ιδίως η έκδοση περισσότερων του ενός διαβατηρίων. Η πρακτική αυτή είναι για πολλούς λόγους συνήθης, ακόμα και στα κράτη μέλη, και δεν χρειάζεται να αλλάξει. Επιπλέον, οι αρχές της χώρας διασφαλίζουν ήδη ότι κάθε Ουκρανός πολίτης διαθέτει έναν μοναδικό προσωπικό αριθμό ταυτότητας, ο οποίος δεν αλλάζει ποτέ και εμφανίζεται σε κάθε έγγραφο ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένων των διαβατηρίων.

γ) Προσαρμογή των ενημερωτικών εκστρατειών σχετικά με το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης στα σχετικά προφίλ μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων, εκείνων που παραμένουν πέραν της περιόδου για την οποία τους επιτράπηκε η

είσοδος (υπέρβαση της επιτρεπόμενης διάρκειας διαμονής) και εκείνων που υποβάλλουν αβάσιμες αιτήσεις ασύλου.

Οι ουκρανικές αρχές διεξήγαγαν τακτικές ενημερωτικές εκστρατείες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών της Ουκρανίας όταν ταξιδεύουν σε χώρες της ΕΕ. Σε αυτές συμπεριλήφθηκαν οι εκστρατείες «Ασφαλής μετανάστευση» και «Ασφαλής εργασία», η τελευταία εκ των οποίων ήταν αφιερωμένη στην πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και της εκμετάλλευσης μεταναστών.

δ) Διασφάλιση της περαιτέρω ευθυγράμμισης της πολιτικής θεωρήσεων της Ουκρανίας με τον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.

Η πολιτική θεωρήσεων της Ουκρανίας δεν είναι ευθυγραμμισμένη με τον κατάλογο των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται σε θεώρηση για βραχεία διαμονή στην ΕΕ. Οι ακόλουθες χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης για την Ουκρανία: Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Μπαχρέιν, Λευκορωσία, Ισημερινός, Καζακστάν, Κουβέιτ, Κιργιζία, Μογγολία, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Τατζικιστάν, Τουρκία και Ουζμπεκιστάν. Δεν υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις το 2021.

1.3. Παρακολούθηση των τάσεων της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής

Το 2021 ο αριθμός των Ουκρανών αιτούντων διεθνή προστασία σε κράτη μέλη ήταν 6 460, δηλαδή κατά 8 % μεγαλύτερος από ό,τι το 2020 (5 990). Το ποσοστό αναγνώρισης αυξήθηκε από 11,2 % το 2020 σε 17,1 % το 2021.

Ο αριθμός των Ουκρανών υπηκόων που διήλθαν αντικανονικά τα σύνορα της ΕΕ το 2021 ήταν μικρός (113 το 2021, 87 το 2020 και 93 το 2019). Το 2021 διαπιστώθηκε ότι 36 670 Ουκρανοί υπήκοοι διαμένουν αντικανονικά στην ΕΕ (50 415 το 2020, δηλαδή μείωση κατά 27 %). Ο αριθμός των αρνήσεων εισόδου σε Ουκρανούς υπηκόους μειώθηκε κατά 11 %, δηλαδή από 56 370 το 2020 σε 50 220 το 2021.

Το 2021 ο αριθμός των εντολών επιστροφής που εκδόθηκαν σε Ουκρανούς υπηκόους μειώθηκε κατά 17 % (17 820 το 2021 έναντι 21 540 το 2020). Ο αριθμός των επιστροφών ήταν κατά 21 % χαμηλότερος από ό,τι το 2020 (9 590 το 2021 έναντι 12 145 το 2020).

2. Δικαστική συνεργασία, δημόσια τάξη και ασφάλεια

2.1. Μέτρα που έχουν ληφθεί για τη διασφάλιση της συνεχούς εκπλήρωσης των κριτηρίων αξιολόγησης

Τα κράτη μέλη αναφέρουν εν γένει καλή συνεργασία με την Ουκρανία στον τομέα της ασφάλειας. Το 2021 η Ουκρανία συνέχισε να συνεργάζεται με την Ευρωπόλ και την Eurojust και συμμετείχε σε κοινές δραστηριότητες με διάφορα κράτη μέλη. Η Ουκρανία παρέχει πρόσβαση στις περισσότερες από τις βάσεις δεδομένων της στην Ευρωπόλ. Στις 21 Οκτωβρίου 2021 το Κοινοβούλιο εξέδωσε τον νόμο για την κύρωση του μνημονίου συμφωνίας μεταξύ της Ουκρανίας και της Ευρωπόλ σχετικά με

την εμπιστευτικότητα και τη διασφάλιση της ασφάλειας των πληροφοριών, ο οποίος θα επιτρέψει την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών. Η συνεργασία με την Eurojust συνεχίστηκε μέσω του εκπροσώπου της Ουκρανίας στον οργανισμό της ΕΕ.

Το 2021 ο Ουκρανός εισαγγελέας-σύνδεσμος στη Eurojust κατέγραψε 23 νέες υποθέσεις, ενώ καταχωρίστηκαν 58 νέες υποθέσεις από τα εθνικά μέλη της Eurojust για την Ουκρανία. Οι υποθέσεις αυτές αφορούν κυρίως υπεξαίρεση και απάτη, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και διαφθορά. Το 2021 η Ουκρανία υπέγραψε έξι νέες συμφωνίες κοινών ομάδων έρευνας σε υποθέσεις με την υποστήριξη της Eurojust.

Η Ουκρανία εφαρμόζει τη στρατηγική της για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, η οποία εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2020. Τον Νοέμβριο 2021 καταρτίστηκε σχέδιο δράσης για την περαιτέρω εφαρμογή της στρατηγικής, το οποίο όμως δεν κατέστη δυνατό να εγκριθεί πριν από την έναρξη του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Από το 2020 το Τμήμα Στρατηγικών Ερευνών της Εθνικής Αστυνομίας της Ουκρανίας διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον συντονισμό των προσπάθειών για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Το 2021 οι αστυνομικές έρευνες κατέστησαν δυνατή τη δίωξη 428 οργανωμένων ομάδων και 41 μεγαλύτερων εγκληματικών οργανώσεων. Η Κρατική Υπηρεσία Ερευνών κατάργησε 21 ακόμα ομάδες/οργανισμούς και απήγγειλε κατηγορίες σε 143 από τα μέλη τους.

Συνεχίστηκαν οι δράσεις για την καταπολέμηση της παραγωγής και διακίνησης παράνομων ναρκωτικών· οι νόμοι για τα ναρκωτικά, τις ψυχοτρόπους ουσίες και τις πρόδρομες ουσίες τροποποιήθηκαν τον Απρίλιο του 2021. Καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου παράνομων όπλων· το 2021 διάφορες υπηρεσίες της αστυνομίας και της ασφάλειας κατάσχσαν 3 098 πυροβόλα όπλα, 3 236 χειροβομβίδες και 201 εκτοξευτές βομβίδων διαφόρων ειδών.

Όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, δόθηκε προτεραιότητα στην αντιμετώπιση συμβάντων που σχετίζονται με τις ένοπλες συγκρούσεις στις περιοχές του Donetsk και του Luhansk. Η Ουκρανία συμμετείχε επίσης στο έργο DARIF (Φόρουμ του Δούναβη), το οποίο αφορά την προστασία των μεταφορικών υποδομών ζωτικής σημασίας στον Δούναβη και στη γειτονική του περιοχή από την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα.

Το 2021 η Ουκρανία συνέχισε να αντιμετωπίζει τις διεθνείς τρομοκρατικές και βίαιες εξτρεμιστικές οργανώσεις από τη Βόρεια Αφρική, τη Μέση Ανατολή, την Κεντρική και Νοτιοανατολική Ασία (συμπεριλαμβανομένου του Ισλαμικού Κράτους και της Αλ Κάιντα). Ως εκ τούτου, απαγορεύτηκε η είσοδος στην Ουκρανία σε 601 αλλοδαπούς υπόπτους για συμμετοχή σε δραστηριότητες διεθνών τρομοκρατικών οργανώσεων, 27 εκ των οποίων τέθηκαν υπό κράτηση και 101 επέστρεψαν δια της βίας στις χώρες καταγωγής τους.

Παρά τις προσπάθειες των αρχών, στην ΕΕ παραμένουν ενεργά εγκληματικά δίκτυα που προέρχονται από την Ουκρανία ή συνδέονται με αυτήν. Οι εγκληματικές τους δραστηριότητες είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν το οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας (διαρρήξεις, εγκλήματα σχετικά με μηχανοκίνητα οχήματα, ληστείες), τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, το έγκλημα που

εξαρτάται από τον κυβερνοχώρο, την απάτη με πληρωμές χωρίς μετρητά, την παραγωγή και παράνομη διακίνηση καπνού και το λαθρεμπόριο ναρκωτικών (ιδίως κοκαΐνης και ηρωίνης)³⁵.

Όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Ουκρανία φαίνεται να αποτελεί προορισμό για τη μεταφορά παράνομων κεφαλαίων και τόπο προέλευσης παράνομων κεφαλαίων που αποστέλλονται σε άλλες χώρες.

2.2 Μέτρα που ελήφθησαν για την εφαρμογή των συστάσεων της Τέταρτης έκθεσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης.

α) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων καταπολέμησης της διαφθοράς και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου εστιάζοντας στις προσπάθειες στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια και σε υποθέσεις άλωσης του κράτους.

Το 2021 σημειώθηκε κάποια πρόοδος στην καταπολέμηση της διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια, με μεγαλύτερο αριθμό καταδικαστικών αποφάσεων. Η Ουκρανία ανέφερε ότι το 2021 το Ανώτατο Δικαστήριο για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (HACC) εξέδωσε 72 καταδικαστικές αποφάσεις. Ορισμένες από τις αποφάσεις αφορούσαν άτομα που κατέχουν ή κατείχαν υψηλόβαθμες θέσεις σε εθνικές ή τοπικές διοικήσεις, στο δικαστικό σώμα, στις ένοπλες δυνάμεις και στην πολιτική. Την 1η Ιουνίου 2021 εγκρίθηκε ο νόμος αριθ. 1498-IX που επιτρέπει την ανάπτυξη ενός αυτόνομου συστήματος ηλεκτρονικής διαχείρισης υποθέσεων για την Εθνική Υπηρεσία Καταπολέμησης της Διαφθοράς της Ουκρανίας (NABU), την Ειδική Εισαγγελία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (SAPO) και το HACC. Ο νόμος αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των ποινικών ερευνών σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια.

Η Ουκρανία επανέφερε επίσης την ποινική ευθύνη για ψευδείς δηλώσεις και τον Ιούνιο 2021 αποκατέστησε βασικές εξουσίες πρόληψης της διαφθοράς της Εθνικής Υπηρεσίας για την Πρόληψη της Διαφθοράς (NACP), τις οποίες τον Οκτώβριο του 2020 το Συνταγματικό Δικαστήριο είχε κηρύξει αντισυνταγματικές. Επιτεύχθηκε συμβιβασμός για το εφαρμοστέο καθεστώς κυρώσεων και, επί του παρόντος, η μη υποβολή δήλωσης περιουσιακών στοιχείων μπορεί να οδηγήσει σε φυλάκιση 1 έτους.

β) Θέσπιση της αναγκαίας νομοθεσίας για τη NABU, με σκοπό να εξαλειφθεί η ανασφάλεια δικαίου του καθεστώτος της.

Στις 10 Νοεμβρίου 2021 άρχισε να ισχύει ο νόμος 1810-IX για την τροποποίηση του νόμου σχετικά με τη NABU. Οι τροποποιήσεις συμπεριέλαβαν το καθεστώς της NABU και το επιβεβαιώνουν ως κεντρικό εκτελεστικό όργανο με ειδικό καθεστώς. Το ειδικό καθεστώς της NABU την προστατεύει, μεταξύ άλλων, από την αναδιοργάνωση χωρίς τροποποίηση του νόμου και παρέχει καλύτερη προστασία στους υπαλλήλους της. Το καθεστώς περιλαμβάνει επίσης διαδικασία αλληλεπίδρασης με την κυβέρνηση. Η διαδικασία αυτή εμποδίζει εκ των προτέρων την κυβέρνηση να παρεμβαίνει στον τρόπο λειτουργίας της NABU. Ο διευθυντής της NABU έχει τον πλήρη έλεγχο της δομής της υπηρεσίας, των προσλήψεων και των περιγραφών καθηκόντων.

³⁵ Συνεισφορές των κρατών μελών στην αξιολόγηση των απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ το 2021.

γ) Διενέργεια διαφανούς, αποπολιτικοποιημένης και αξιοκρατικής επιλογής των επικεφαλής της NABU, της SAPO, του Οργανισμού Ανάκτησης και Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ARMA) και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, καθώς και εισαγγελέων διοικητικού επιπέδου, με τη χρήση κατάλληλων διαδικασιών και κριτηρίων επιλογής, συμπεριλαμβανομένου αξιόπιστου ελέγχου ακεραιότητας.

Οι προαναφερθείσες τροποποιήσεις του νόμου για τη NABU προβλέπουν επιτροπή για την επιλογή του διευθυντή της NABU, αποτελούμενη από έξι άτομα, τρία εκ των οποίων διορίζονται από την κυβέρνηση και τρία βάσει προτάσεων διεθνών και ξένων οργανισμών. Ωστόσο, η διαδικασία επιλογής στη NABU δεν ολοκληρώθηκε και δεν κατέστη δυνατό να προχωρήσει περαιτέρω. Νέος επικεφαλής της SAPO διορίστηκε μόλις στις 28 Ιουλίου 2022, έπειτα από διαδικασία επιλογής που διήρκεσε σχεδόν δύο έτη.

Την 1η Σεπτεμβρίου 2021 το όργανο αυτοδιοίκησης των εισαγγελέων —το Συμβούλιο Εισαγγελέων της Ουκρανίας— συνέχισε τις εργασίες του, αναλαμβάνοντας τα καθήκοντα που ασκούσε προηγουμένως η προαναφερθείσα επιτροπή. Ωστόσο, σε αντίθεση με την επιτροπή, οι διαδικασίες του Συμβουλίου στερούνται διαφάνειας, αξιοκρατίας και ελέγχων ακεραιότητας.

Όσον αφορά την επιλογή του επικεφαλής του ARMA, στις 4 Αυγούστου 2021 διορίστηκε προσωρινός επικεφαλής. Ο διαγωνισμός για την επιλογή του νέου επικεφαλής ξεκίνησε, όμως η διαδικασία δεν ολοκληρώθηκε.

δ) Βελτίωση της νομοθεσίας περί ARMA για τη διαχείριση των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων και θέσπιση εθνικής στρατηγικής για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων.

Το 2021 το Κοινοβούλιο άρχισε να εξετάζει σχέδια τροποποιήσεων σε πέντε διαφορετικούς νόμους που επηρεάζουν το έργο του ARMA, τα οποία όμως δεν εγκρίθηκαν. Η κυβέρνηση κατάρτισε τρία διαφορετικά σχέδια ψηφισμάτων για το ίδιο θέμα, και πάλι όμως δεν εγκρίθηκε κανένα από αυτά. Επιπλέον, εκπονήθηκε η στρατηγική για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων για την περίοδο 2022-2024, αλλά δεν εγκρίθηκε και χρήζει περαιτέρω αναθεωρήσεων.

ε) Δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε η NABU και άλλοι επιλέξιμοι οργανισμοί να διενεργούν αυτόνομες παρακολουθήσεις επικοινωνιών.

Ο νόμος αριθ. 187-IX, που θεσπίστηκε στις 4 Οκτωβρίου 2019, παρέχει στη NABU τη δυνατότητα να συλλέγει αυτόνομα πληροφορίες από τηλεπικοινωνιακά δίκτυα. Ωστόσο, η NABU εξακολουθεί να μη μπορεί να εκτελέσει αυτές τις επιχειρήσεις λόγω της έλλειψης τεχνικών ικανοτήτων και του αναγκαίου παράγωγου δικαίου, καθώς και λόγω μιας διυπηρεσιακής συμφωνίας με την Υπηρεσία Ασφαλείας της Ουκρανίας.

στ) Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τους εξής τρόπους: i) καθιστώντας την αστυνόμευση βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών αναπόσπαστο μέρος της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος· ii) αποφασίζοντας και διαχωρίζοντας τις αρμοδιότητες όλων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και λαμβάνοντας μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι NABU, SAPO και HACC διαθέτουν αποκλειστικές εξουσίες για τη διερεύνηση, τη δίωξη και την εκδίκαση υποθέσεων διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια· iii) συνεχίζοντας τις προσπάθειες για την πλήρη ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με το κερκτημένο της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης

εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και βελτιώνοντας την εφαρμογή της.

Η αστυνόμευση βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών θεωρήθηκε προτεραιότητα από τις ουκρανικές αρχές. Ελήφθησαν μέτρα για την καθιέρωση της μεθοδολογίας αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα (SOCTA) που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο των αστυνομικών δραστηριοτήτων της Ουκρανίας. Η Ουκρανία αγόρασε το απαιτούμενο λογισμικό και τον Φεβρουάριο του 2021 άρχισε να εκπαιδεύει αναλυτές στη χρήση των νέων αυτών εργαλείων. Στις 26 Ιανουαρίου 2022 η κυβέρνηση έδωσε την τελική της έγκριση για τη θέσπιση της μεθοδολογίας SOCTA.

3. Συστάσεις για την Ουκρανία

Συνολικά, η Ουκρανία εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και έχει λάβει μέτρα για την εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής. Ωστόσο, πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς. Από την έναρξη της απρόκλητης και αδικαιολόγητης ρωσικής στρατιωτικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας, η Επιτροπή έχει υποστηρίξει την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ουκρανικής δημόσιας διοίκησης, ενώ τον Ιούνιο του 2022 χορηγήθηκε στην Ουκρανία καθεστώς υποψήφιας προς ένταξη στην ΕΕ χώρας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τις ουκρανικές αρχές, μεταξύ άλλων στις μεταρρυθμίσεις της χώρας που είναι αναγκαίες για τη συνεχή εκπλήρωση των απαιτήσεων ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Ουκρανία πρέπει να αντιμετωπίσει περαιτέρω τα ακόλουθα ζητήματα:

- α)** Ευθυγράμμιση της πολιτικής θεωρήσεων της Ουκρανίας με τους καταλόγους της ΕΕ για τις τρίτες χώρες που υπέχουν υποχρέωση θεώρησης, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ.
- β)** Συνέχιση των προσπαθειών για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων καταπολέμησης της διαφθοράς και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, μεταξύ άλλων επιτρέποντας στη NABU να διενεργεί αυτόνομες παρακολουθήσεις επικοινωνιών.
- γ)** Επείγουσα ολοκλήρωση των υπό εξέλιξη διαγωνισμών για τις ηγετικές θέσεις των NABU και ARMA.
- δ)** Λήψη περαιτέρω μέτρων για τη βελτίωση της νομοθεσίας σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς με σκοπό την ενίσχυση της θεσμικής ανεξαρτησίας και των διαδικασιών, ιδίως με τους εξής τρόπους: i) τροποποιώντας τις διαδικασίες επιλογής των υπαλλήλων της SAPO, αναθέτοντας καθοριστικό ρόλο σε ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες με διεθνή πείρα στις διαδικασίες επιλογής και ii) βελτιώνοντας τη νομοθεσία περί ARMA σχετικά με τη διαχείριση των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων και θεσπίζοντας σχετική εθνική στρατηγική για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων.
- ε)** Βελτίωση της διαδικασίας επιλογής ανώτερων στελεχών στην εισαγγελία, καθιστώντας την πιο διαφανή, δίκαιη και αξιοκρατική και συμπεριλαμβάνοντας ενδελεχή έλεγχο της ακεραιότητας των υποψηφίων, αξιοποιώντας τα θετικά χαρακτηριστικά της προσωρινής διαδικασίας που ίσχυε έως τον Σεπτέμβριο του 2021.
- στ)** Λήψη περαιτέρω μέτρων για τη βελτίωση της συμμόρφωσης της Ουκρανίας με τα πρότυπα της ειδικής ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τους περιορισμούς για λόγους ασφαλείας που επιβάλλει ο στρατιωτικός νόμος, ιδίως όσον αφορά

τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία, την τελική πραγματική κυριότητα και την εποπτεία καθορισμένων μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών.

Κατά την αξιολόγηση της προόδου στους τομείς που αναφέρονται ανωτέρω στην επόμενη έκθεση, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τις συνέπειες της συνεχιζόμενης στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και τον αντίκτυπό της στη λειτουργία της ουκρανικής δημόσιας διοίκησης.

Συμπεράσματα

Η Επιτροπή θεωρεί ότι όλες οι χώρες που αξιολογήθηκαν έχουν λάβει μέτρα για να ανταποκριθούν σε ορισμένες από τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στην *τέταρτη έκθεση στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης*. Όσον αφορά τις χώρες των οποίων οι υπήκοοι έλαβαν την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης πριν από λιγότερο από 7 έτη, για τις οποίες εξακολουθεί να απαιτείται η υποβολή στοιχείων σχετικά με την πλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι απαιτήσεις ελευθέρωσης του καθεστώτος θεωρήσεων εξακολουθούν να πληρούνται. Ωστόσο, όλες οι χώρες πρέπει να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να διασφαλίσουν τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης και να ανταποκριθούν στις συστάσεις της Επιτροπής.

Το 2021 η λήξη των ταξιδιωτικών περιορισμών λόγω της νόσου COVID-19 είχε αντίκτυπο στις τάσεις της αντικανονικής μετανάστευσης, των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, των επιστροφών και της επανεισδοχής. Οι περισσότερες χώρες κατέγραψαν αύξηση των τάσεων αυτών σε σύγκριση με το 2020. Ωστόσο, γενικώς, τα κράτη μέλη και ο Frontex εξακολουθούν να αναφέρουν καλή συνεργασία και με τις οκτώ χώρες στους τομείς της διαχείρισης των συνόρων, του ασύλου, της επιστροφής και της επανεισδοχής.

Όσον αφορά την ανάληψη περαιτέρω δράσης για τη μετανάστευση, το άσυλο και την επανεισδοχή, αρκετές χώρες πρέπει να συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν το ζήτημα των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συμμετοχής στην EMPACT και τη συνέχιση της διοργάνωσης στοχευμένων ενημερωτικών εκστρατειών. Η ικανότητα υποδοχής ορισμένων εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων εξακολουθεί επίσης να εγείρει ανησυχίες. Οι συμφωνίες περί καθεστώτος του Frontex με τη Βόρεια Μακεδονία και τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να συναφθούν και να εφαρμοστούν.

Για να διασφαλιστεί η ορθή διαχείριση της μετανάστευσης και της ασφάλειας, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συνεχή εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης, όλες οι καλυπτόμενες χώρες θα πρέπει να ευθυγραμμίσουν την πολιτική τους στον τομέα των θεωρήσεων με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παρουσιάζουν κίνδυνο αντικανονικής μετανάστευσης ή κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Η Επιτροπή προσβλέπει στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων από όλους τους σχετικούς εταίρους και αυτό θα αποτελέσει σημαντικό θέμα για τον προσεχή διάλογο. Θα εξακολουθήσει επίσης να δίνει προσοχή σε κάθε πιθανή μετατόπιση αφίξεων μεταξύ εταίρων με γνώμονα την πρόσβαση χωρίς υποχρέωση θεώρησης. Επιπλέον, η Επιτροπή εξακολουθεί να επιμένει ότι οι χώρες που εφαρμόζουν προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές πρέπει να τα καταργήσουν σταδιακά. Αυτό είναι αναγκαίο για την πρόληψη πιθανών καταστρατηγήσεων της διαδικασίας θεωρήσεων βραχείας διαμονής της ΕΕ και της εις βάθος αξιολόγησης των ατομικών μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια που αυτή συνεπάγεται. Το ζήτημα αυτό προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη ανησυχία στην ΕΕ στο πλαίσιο

της συνεχιζόμενης στρατιωτικής επίθεσης της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας³⁶. Σε περίπτωση που η χορήγηση ιθαγένειας στο πλαίσιο προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές θεωρηθεί ότι ενέχει αυξημένο κίνδυνο για την εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη των κρατών μελών, το καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης μπορεί να ανασταλεί.³⁷

Στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας, της δημόσιας τάξης και ασφάλειας, τα κράτη μέλη αναφέρουν επίσης εν γένει καλή συνεργασία και με τις οκτώ χώρες. Απαιτούνται, ωστόσο, περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της οικονομικής απάτης, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της διαφθοράς.

Η ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων έχει αποτελέσει βασικό μέρος της συνεργασίας της ΕΕ στους τομείς της μετανάστευσης, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Ανατολική Εταιρική Σχέση. Διευκολύνει την κινητικότητα και τις διαπροσωπικές επαφές και μπορεί επίσης να ενεργοποιήσει βασικές πολιτικές μεταρρυθμίσεις στις χώρες αυτές. Οι πρόσφατες εξελίξεις όσον αφορά την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ, με την Ουκρανία, τη Μολδαβία και τη Γεωργία να αναγνωρίζουν την προοπτική τους να αποτελέσουν μέλη της ΕΕ³⁸, καθιστούν την εφαρμογή των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων και την εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής ακόμα πιο σημαντικό στόχο τόσο για την ΕΕ όσο και για τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες.

Ως εκ τούτου, η στενή παρακολούθηση της διαδικασίας αυτής θα συνεχιστεί, μεταξύ άλλων μέσω συναντήσεων μεταξύ ανώτερων υπαλλήλων, τακτικών συνεδριάσεων της υποεπιτροπής «Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια» και συζητήσεων μεταξύ της ΕΕ και των χωρών που καλύπτονται από την έκθεση. Η παρακολούθηση των πτυχών που σχετίζονται με τα κριτήρια αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων θα συνεχίσει επίσης να περιλαμβάνεται στην ετήσια δέσμη μέτρων της Επιτροπής για τη διεύρυνση.

³⁶ Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές επισημάνθηκαν επίσης —όσον αφορά τα κράτη μέλη— στη σύσταση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2022, για τη λήψη άμεσων μέτρων, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, σε σχέση με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές [C(2022) 2028 final]. Επιπλέον, σε ψήφισμα της 9ης Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε να συμπεριληφθεί στα κριτήρια προσχώρησης η παύση των προγραμμάτων χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές.

³⁷ Βλ. σχετικά την απόφαση (ΕΕ) 2022/366 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2022, για τη μερική αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας του Βανουάτου σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης για βραχεία διαμονή (ΕΕ L 69 της 4.3.2022, σ. 105).

³⁸ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 23ης-24ης Ιουνίου 2022.